

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

CG-3948-.K856-16

И О В

И О В

ПЕРЕСПІВ

ИВЛІА РІТАЯ

Печатано в-ві Львові
коштом и заходом „Правди“
р. Б. 1869.

PG
3948
.K856
I6

Коли написано книгу Иова.

(Вибірка з останняго працювання науки коло сібі річі).

На перший погляд, книга Иова здається в Єврейській словесності геть одинокою. Дієві люде сібі поєми — не Єврей; сама дія — не в Палестині; служба Богові — така, як була ще за пашриархів Израїльских, бо Иов священикує сам у своїй господі, мав він свої обходи, не такі, які чинились окремним робом Єврейської віри: нема в них ні Мусівських звичаїв, ні тих вірувань, що ними порізнялись Єврей з іншими Семишійцькими народами.

Усі ці оглядки на книгу Иова звернули думку екзегетів и шому, що поєма про Иова взялась не в Єврейської словесности. Бюде вона помилка, коли симі словами хотів би хто промовити, що книгу Иова переложено по-Єврейські в якоїсь иншої мови. Ош же багачко в них буде правди, коли доведишмемо ними шількі: що появлено її не серед Палестинських Єврейів, а може між Идумійцями, або між Измаїлїнами, и що основа світогляду книги Иова була однакова у всьго помаднєго розвішу Семишійцької раси.

*

Здавна мало не всі екзегети вважали її за найдревніший швір Берейської словесности. Що нема в її жодного сліду Мусієвських устанів, що з сього мірковано, що її автор жив на свіші ще до Мусія, аж за часів пашриєрхальних. Ош же така гіпошеза виплїтовала задачу ще гірш. Коли б воно було саравді шакечкі, шоді б у книзі Иова було багачько архаїшнєго и первобушнєго; шак же бо ні: мова сїїї поєми аж гешь мудрївана и випробувана на інших словєсних шворах. Дивувались екзегети, не знаходячи в Иові ані слїду заповідань Мусієвських. Що ж, коли їх шакож нема и в Прїччах, нема в исторїї Суддїв и первих царїв, ша й у всіх писаннях, що появлено ранїц останнїх часїв Юдїного царшва! Тїлькі за царювання Іосїї книга закону Мусієвого почала панувати над исторїшнім побїшом Израїльського народу, и після шого знаходимо вже її слїди и прїслїдки раз по раз у всіх писаннях Берейських.¹⁾

Оцє ж, через ше, що нема в її Мусїєвщини, не шрєба міркувати, ніби-шо її появлено ще до Мусієвих часїв. Цїла віша словєсности Берейської шак сáмо віросла по за Мусїєвщиною. Розумїємо всю словєсність чешшївої чи моральнїї хвилозохви, а в її шакї знáчнї пámбляшки, як ош: Прїччі, велика частїна Псалъм и Піснїя

¹⁾ Про ше, якїм рїбом Мусїєва „книга закону“ уїїшла, она в исторїю житшя Берейського народу, яко програма, шрєба гнати в Дункера (Geschichte des Alterthums). Про сю ширїку рїє исторїшнїї крїтики не мїжна було в корїшкїї нашїїї перїдмовї роспрїсторїшїсь.

над Писнями. Ся словесність, що найбільш кутилась коло Салимона, не щиро-Єврейська: єсть вона, так само як и книга Иова, Семишійцька, та й годі. Салимін, великий проводір її, знавсь добре в народами сусідніми коло Палестини, и спознавання з ними відхилило ёго аж гешь від прямування дїха Єврейського. У всій исторії своїй зъявляецця він перед нами таким параболістом, що більше дбав про мирську премудрість народів, ніж про чисту службу Єгови. Та ж сама премудрість панувала и в тих „східних народів” (Вені-Кедем), що між ними дївця дія книги Иова (гол. I, ст. 3). Особливо ж Идумійські Теманці, землякі найрозумнішого бесідника Иовового, славі були своїми мудрецьми. Відно, що там завелась вища культура розуму, скажемо так — шкóла: оцє ж Израїльський народ шількі заховав нам сиоминку про неї, сам же не мав такої культури, яко самостійної. Ще й надшо: може, між пам'ятками мудрости Єврейської переховано й гешь, багашо дє-чого с шóрів сусідського розуму, та знаємо їх ми вже шількі в друєих рук, — из словесности Єврейської.

Оця ж шо культура, чи Семишійцька шкóла хвилозохви параболістичної породила й книгу Иова. Писав її Єврей, се певна річ; шількі ж світогляд ёго писання — не Палестинський. Не знаходимо в Єврейсь або зовсім, або під шією звóрмою, більшої частини тих михвологічних чи астрономічних легенд, що нашйкнуто про них у книзі Иова. Чүати в її більш, ніж у ши-

саннях самостійних берейських, сусідство Сирійського и Вавилонського многобожжя, особливо ж шогó, що зве́ця сабеізом.¹⁾ Відно в неї, що авшор добре знав Бгйшеш и гóру Сина́й, де, певно, він бачив своїми очима, як здобувають ис під землі срібло (Иов, XXVIII). Не дарёмно ж и всі дієві люде поёми взяли в людéй східніх (Бені-Кедём), що жили ик схóду від Палестини, яко с ших, що знані були своєю мýдрістю. Вбачаємо в сёго: що ввесь швір має́ основу Идумійську; що хвилозохвішні шéми поёми взяли с ходячої рещóрики Семишніцької; и що вся вона в берейській словéсности — шільки перéказ дрéвнєї мýдрости Теманської, прóслідок самостійної культури сусіднього берейм народу.

Склад кнйги Иова виявля́ духóвне побратимство між Израїлем и сусідніми народами. Се побратимство завелось найвиразніщ за царя Салимона; ош же, певно, не рвало́сь воно́ й при ёго́ наслідниках, аж до шіві порі, як пошáli пророки и царі-религійши: шоді вже берей увійшли зовсім у свою окремійню ишóрию и повернóлись спіною до народів їнших. Кнйгу Пріччєй написано вже за царів; кнйгу Еклевійш появилено ще пізніщ; ош же вони обідві йду́ть шим же хóдом словéсности. Кнйгу Исуса сина Сираха написано за царів Пшоломієв, и вона́ вже показує остáнок давнєго впливу гномійнєї мýдрости; а зовсім зникла ся хвилозохвія в берейських писаннях аж шоді вже, як вони́ пе-

¹⁾ Згадаймо, як Ное зрека́сь боготворєння сонця й місяця; див. стр. 56. перéкладу.

рейнляли собі вірування хвилосоживі Грєцької. Оце ж не в дїхові и мові поєми, а в обставинах побічних мусимо шукати відгадки пишання про її вік.

Поєму Иова, дівлячись по її головнім частям, написано, певно, ще до полонї. Що появлено після полонї — ще має зовсім інший дух: всюди в шомї панує вже виразно закон Мусії; всюди богомільність и патриотизм; а думки про нагороду и муки шогосвішні гешь уже віросли. Єврейський дух, ввїходючи сам у себе все більш ша більш, звужуючись и стисняючись задачею своєю — появиши царство святих на землі, вшеряв уже шоді давню свою подвижність. Розійшлись Євреї шоді різно з самостійними мудрецями Бені-Кедємськими и Теманськими, а пришодобились розумом до Персів, пошїм до Греків. Шкода ж нам, у сей період, шукати в шисному Юдействі місця шакóму вільному, шакóму щїрому шворові, що шак міцно дїше пахоцями номаднєго життя и виявля ширóкий рóскид народнєго рóзуму. Смїливі дорікання и гóрдї прошєсти Иова здавãлись би сучасниками Бадри и Невмії богозневагою. Смак до шеохванства и до шавмничих Бóжих навідок, що вбачãвмо в Иові, не панувãв уже в Персівському періоді; не підходить під єго шакже и дрєвня богослòвия Синів Бóжих, буншовлївих Драконів и шакé инше. Ще ж и самá мòва кнїги Иова має в собі шакý мїць и красу, якóї не знайшї в шї часи, як люде не говорїли вже, чїшто по-Єврейські, и як уже старосвїцька мòва

Берейська зробилась мовою самих письменників. Минувши інші доводи того, що книгу Иова написано до полоню, укажемо на ХХ голову (сш. 14 и далі) пророка Єремія: в неї відко, що він читав сю книгу и поробив з неї виписки. Ось єго слова:

„Проклятий день, що я родівся! Нехай не буде благословення над тим днем, що породила мене мами! Проклятий той чоловік, що сповістив мого башька, говорячи: „Родівсь у тебе син“, и звеселив сим ёму сёрце! Щоб шому чоловікові було шак, як шим городам, що Господь поруйнував без ворошшя! щоб він у ранці чув крик шрівого, а о полудні — лёменшъ, за те що не вбив мене, в ушроби моєї машері! Нехай би її живіш був міні могилою, щоб вона во віки мене не породила! На що я вийшов з ушроби моєї машері, абі шількі дізнаваша мюку ша печаль, и щоб моє жишшя погібало в зневазі!“

Хшо прирівня сю виписку до красномовних наріканнів Иова, шой скаже, хшо в кого виписав. Малосілля, важка хода слова, недосщача двинкости и паралельности виявляють виривно, що не ша вже щала мова, не шой уже став пошшшній дух народу під шой час, як писав Єремія, се всть — у другій половині VII столішшя до Хришя. Оце ж навряд знайдеця шакій Єреїш, щоб не дав книзі Иова місця в Берейській словесности хоч шомá годáми до полоню, чи шо коло 700 року до Хришя.

Дальш у старосвіщину не пущав відсөувати книгу Иова мова її, коли ж Єреїшам зда-

вця вона не дуже давнюю, и, мовляв, чуши вже в їй Халдэйшину ближчих часів. Ош же найновіщи з них не вбачають ує Нові ієсованої мови а її ідиотизми знаходяця в писаннях Амóса Осії и в пісні Дебори, що всі знають за старосвіцькі. Мова кнїги Іова — найвиразніща Єврейщина, найсушужніща, взорóва. Знаходимо в їй усі прикмєши старосвіцького стилю, короткомóвнїсть, нахил до загадки, поворóши енергїшці, мов ковання мóлошом, шириню думок, без усякої сүхости, — шакү, що зосшавляє нам дє-що відгадувати, и шу лóбу дзвїнкїсть, якá бува в метáллі мцнóму и чистóму. Немá в їй вивченої ходи, якá буває звичáйно в шакїй мóві що вже нєю шїлькі пишуть, а не говорять. Грамáшка її нерегулярна, своєвільна, а про-ше склад слова пóвен здорóвої красї и смакү.

Не мóжна зрозумїши, якїм рóбом постáла б кнїга Іова пізнїц вїзначеного вїще часу. Не мóжна шáкож відсóвувати її й к Салимóнівськóму перїодові, як інші шóго допевнїлись. Дóсїть буде шуш одного дóводу. У прóлозі Халдєї споминáюця, якó хижакї, що живуть адóбиччю. Єврей ж знáли Халдєїв шакїми неранїц часів Осії, царя Юдєйськóго, и Манаїма (Менагєма), царя Изрáїльськóго, чи шó коло 770 року до Хрїстá. Тодї живїй и мов рїзцєм рїзаний стиль Салимóнівськїй не поступївсь ище перєд плакүщим казáнням часів Бремїївськїх. Кнїгу Прїччєй скомпонóвано частєво по наказу Євекїї (725-696 р. до Хрїстá), и кругóm сєгó царя күшилась цїля академїя писáнцєлїв, що працю-

валя над параболішнєю поєвією. Самá везкієва пісня,¹⁾ вельми схожа на поєвію кнїги *Иова*. Та й у *Исайї* (коло 750 р.) багáцько в шакóго, що нагадує сю пїшню поєму.²⁾ Обидва áштори брали собі спільні виспїви поешїшні, що, скажемо шак, вишáли шодї на пóвїшрї и булї влáсноштю кóжного.

Оцє ж мўсимо, по всїм нóвим вїводам науки, вїзначити мїсце постáнню кнїги *Иова* у VIII столїтшї до Христá. Рїма шодї ще не булó; Грєки мáли вже гáрні спїви свої, ша не вміли ще писáти; Гьїпеш, Осїрия, Ирán, Индия и Кита́й постáрїлись ужє у переворóшах розумóвих, полїшїшнїх и релїгїйнїх, як незнáний мудрєць, востáвшиє вїрним дўху старосвїцини, написáв для всє́го свїту висóке змагáння чоловїка с шавмнїчою сїлою, на шїльгу кóжному сєрцевї, що мўчицця и сумнїцця, бо в їй знáходїшь вонó нáйвїравніци нарекáння на свою дóлю.

Роздївимося ж шцє, чи вся поєма *Иова*, написана однїєю рукóю, и чи немá в їй шїх прибáвок, якї порóблено мáло не у всїх стародáвнїх швóрах, скóро вони не мáють сторóгого вдїнштва и дóбре вїзначеного плáну.

Чшáймо кнїгу *Иова* перєбїгом, шо й шодї постережемо, шо ся поєма, шакá велїшня в своєму цїлому образї, не мáв плáвної ходї в подрóбинах. Провóвї її чáстї не йдуць у лад з вїршóваними чáстшями. Дє-якї розвїши її понó-

1) Ис. XXXVIII, 10 и далї.

2) Прирїен. найпáге *Иова* XIV, 11 до *Исайї* XIX, 5.

влююця, або суперечляця один з одним. Довгі ўставки перебиваюць шо шуш, шо шам найкращі суцілини. Иноді пішній бїстрень живого слова зупинявця и закінчувця віршами малосильними. Не можна віясниши собі такої недоладности, іншим способом, як шим, що се в першовзорї пороблено добавки; бо, в своєму цілому образї, поема збудована в великим смаком, и де-кошрі частїни її вївершено без наймєншої хїби проши пвезїї.

Ош же, дївлячись шак на поему, мўсимо озирашись и на ше, що в Єврєїв, шай у всїх народїв схїднїх, писашелї мάλї свїї взоровзїр компонованнїя, не шакїї, як у нашїх лїшерашўрах. Не все шо бўдушь добавки, де зупинявця и дивўє нас хїд поєми. Немá в її регулярного плану; шим поєш, по своїї уподобї, шїрив свою мову не озирáючись на ше, щò булò сказано попереду. Певна шїльки рїч, що мова Єливусова вся написана однією рукою, а в монологах Иова годїлось би зачеркнути хїба останні сшизи гол. III. и гол. XIX, ша де-кошрі ўставки в гол. XXXI, що сшїсано до-кўши певно в двох редакцїї поєми; всї ж їнші частїни маюць висòкий и могуций хїд, яко швїр одного рòзуму, без шїдрáвок їншого áвшора.

Чошїрі головні частїни поєми здавалїсь крїшциці чимся чуднїм: 1) пролог и епїлог; 2) місце від 7-го ст. XXVII голови аж до кінця гол. XXVIII; 3) описаннїя крокодїла и бегемòша на кінці монолога Єгòви; 4) уся мова Єливусова.

Справді погляди пролога й епілога не йдуть у лад с поглядами поеми, та й не в одній речі. У пролозі и в епілозі намалёвано Иова, яко взір покори; злигодні ёго не вірвали в ёго з уст ні єдиноґо слова богозневаґи; всі ёго речі дїшуть смиренним піддаваннєм себе Божій во́лі. Скоро ж він розпочинає свої нарекання віршем, мова ёго робиця сміливою, завзятою и ма́ло не богозневаґиєю. Пролоґ здаєця швором періоду побожного и вельми прихильного до слўжби Бґові; поема ж виявля велику свободу реліґійну. Тут раз пораз прокидаєця буншовлівий дух номаднєґо жиштя разом з ёго простию и гарічою вірою. Знов же в епілозі (XLII, 7) Бог вовсім оправдує Иова и признає, що він говорив гаразд про ёго, а в поємі каршав Иова гнєвно и ганить ёго за дурний розум.

Яка б ні була сила сих погудок, а все такі їх о́малъ, щоб одділити дві часи швору, що так міцно злились ув одно ціле. Поєми не можна зрозуміти без пролога и епілога. Хоч у сих частїнах, поема виявля реліґію, геть посунушту далєко що до чўштва, так же в в них и ознаки дўже простиґо кўльшу. Шкода дўмати, щоб то сі дві частїни приїсано до поєми за часів Бремїи и Осїї: принїзивсь шодї вже розум народнїй, не здолів би так мисшєцькі вернўтись у часи патрїархальні и намалюваши давнїй побїш серед нового. Поваґа оповіданнѣя шакож свідчить нам про ёго давнїсть.

Що до другої шочки, то не шрєба шукати в таких штародавнїх поємах швєрдо поставленої

логіки. *Иов*, міркуючи шукати інше, ніж де інде, не прошиворічить сам собі; бо се він підіймаєця з свого занепаду до честивої високости, а пішім знов падав в смушок и нарікання на свою долю. То певно, що ся частіна кнїги єсть поплушана, дє-що в їй попересшавлювано, а дє-що поисовано, шїлькі ж се не приписка когó іншого, не новїца прибавка до поєми.

Думали шакож дє-кошрі, що ї описання бегемоша и левіахвана вставлено кимсь іншим у поєму, ша и в сємї помилїлись. Вонó шо, правда, стоїть не на своєму місці, и слáбко звязано з попереднєю каршїною; от же се так здаєця по нашим звичаям лїтературнім: у ших давнїх людєй бувáли свої звичаї писання, як и свїї смак. Головна ж сїла в шомї, що сю частїну поєми мусимо полїчїти до найкращїх у всємї шворї, як до сатїлю, як до мови: шо што ж би приписав її?

Тїлькі прóши рїчєй Єлизєсових крїшїка вставє по правді.¹⁾ Сї рєчі розорїють гармонїю будївлї в поємі. Вонї шїлькі переказують удруже ше, щó вже сказано в їй перше. Через сю ўставку мова Бгóви, що їде за нею, вшрїшила не мáло ефекту свого. От же сшарóго шєкшту не підладжено під новїй, бо прóлог вставлено шїлькі с шрємá прїятельми *Иова*: про Єлизєса немá в ємї споминки; а Бгóва, почáвши своє слóво пїсля Єлизєса, обернїв єгó до *Иова*, и каршá

¹⁾ Eichhorn, Stuhlmann, Bernstein, de Wette, Ewald Hirzel, Knobel, Renan.

ёго так, наче нішто й не говорів після того, як замовк Иов. На по́слід, уе епілозі знов прописані шрі прияшелі Иовові; карша́ їх шяжко Б́гова за їх лукаві речі, вихвалляючи щіре сло́во Иовове, а про Бливуса — ні словечка! Ще більш, ніж сим недобладом, виявля́ себе́ ұставка блиу́сівська шим, що мо́ва и сщиль ії вовсім инший, ніж у всій поёмі. Словарь сёго авшора чудний: багачько в ёго шакіх слів, що нема́ їх ні в речях инших бесідників, ані в инших писаннях Бөрейських. Він карша́ Иова не так, як шрі прияшелі ёго: зве ёго на имб́я; любишь до́вгі перёдмови; хвилозохство ёго ма́в хворми абстракшні и показуе більш ровумування, ніж чўштва. Сщиль у ёго холóдний, важкій, придуманий. Редакція! дё-кошрих стихів вовсім ванёдбана (на приклад: XXXVII, 6 и 12). Мо́ва в ёго шёмна и шрудна́ не шим, чим у инших бесідників. Там шрудно дё-що зровуміти через наше недосташне знання Бөрейщини в давніх ії писаннях; шуш — через самий сщиль химёрний и вимудруваний. Там, опріч ших виразів, що поисовані переищиками, всюди с́яв щіре, во́лошо красної мо́ви; шуш же, вийнявши дёкошрі частіни, всюди вбачавмо слабосилля. Авшор перейма́ речі поперёдні, підладжувця́я під них не ма́вши свого взорóвзїру; перейма́ навіть и речі Б́гови, що йду́ть після ёго ұставки. Иноді він не до-ладу́ силкувця́я відказувати на шшання Б́гови. Так ош ёго ширóке описання грóму (XXXVI, 27 — XXXVII, 13) всть не щó инше, як мл́ве перемалёввання картини, що

в слові Бгóви намалёвана з великою силою. Хві-
зика в Бливуса місцями посунулася дальш, ніж
у монологах поперёд и позád ёго; хвилозóхвия
ёго шáкож си́ліца, ніж у тих монологах; швер-
дїц вона стоїть на оснóві своїй, ніж у Иова и
в ёго шрѣх приншелів, честиві ёго розумування
вже пошóншені; шількі ж не чўши в ёго словах
дихання гѣнія. Се все вкуцї показує, що слово
Бливусове вставлене в поѣму шодї вже, як вона
стáлася шáкою, якою прїйшла в нáші рўки, —
вставлене, мóже, вже шодї, як по-Бверейські пе-
решáли говорїши, а шількі писáли, бо в вїборї
вирáзів мáло прирóди, чўшива, шелá.

Не вїдно нї с чóго, щóб кнїга Иова мáла
спершу в Израїлїв дўже велику вагу. У шї давнї
чáси, як їй написано, не була вона кнїгою кано-
нїшнїю; ша ї навнóслї довго вважáли їй, зда-
ѣцця, за швїр аршисшїшнїй и мирський. Рáбини
серѣднїх вїкїв мáли їй за кнїгу хвилозóхську и
кришїкувáли їй з великою свобóдою. Такóго соршү
шѣкшти не перехóвуволїсь у давнїну з оберѣж-
нїстю. Кóжне спїсувало собї кóпїю по своїй упо-
дóбї. Неоднáковї кóпїї бгáли чáсом ув однў, спї-
суючи рядом усїчїну, щò де знахóдили. Сим
рóбом перѣдано нам сю давнїзну пáм'яшку пи-
саного слóва зо всїми їй ушкóдинами, перекрўш-
ками, прїписками. Хвилобóгия вїяснила и по-
розрїзнювала багáцько вже дѣ-чогó в кнїзї Иова;
ош же на вїки зїсшáнецця в їй дѣ-що шакѣ, що
мóжна шількі догáдувашїсь, як вонó посшáло,
як вонó мўсило бўши у пербóвзорї.

И О В.

Пересвіт Павла Рашай.

Був у землі Уць¹⁾ чоловік на ім'я **Иов**: був чоловік сей праведний, щірий, богобоязливий, цуравсь усякого зла.

И було в ёго сім синів и три дочкі: и мав собі сім тисяч овець, три тисячі верблюдів, пять сот пар волів, сім сот ослиць и велику челядь; и був сей чоловік значний між усіма на сході сонця.²⁾

И був у ёго синів такий звичай, що ходили один до 'дного, и кожен свого дня ставляв братам обід. **И** посилали вони послі закликати своїх тріх сестер, щоб ийшли їсти й пити з ними. **И** як було скінчиця такий круг празникування, прикличе їх до себе **Иов**, освятить їх и принесє вранці жертву про кожного з них, бо каже: „Може мої сини согрїшили и забули про Бóга в своїм серці.“— Так чинив **Иов** по всі дні життя свого.

1) Країна в Аравійській пустині, коло Идумї.

2) За Палестиною.

И сталося, що одного дня сини Божі¹⁾ прийшли перед Господа; прийшов з ними й Сатана.²⁾

И рече Господь до Сатані: „Звідкиля ти?“

И одвітує Сатана Господеві: „Обходив землю був усюди.“

И рече Господь до Сатані: „А чи бачив раба мого Иова? Немá такого другого на землі, — такого праведного, щірого, богобоязливого и щос так цурався усього зла.“

И одвітує Сатана Господеві: „Хибá дармс боіцця Иов Бóга? Чи не обгородив же ти ёго кругом, и госпóду ёго, и все майно ёго? Чи не благословив же ти діло рук ёго, и хибá не розскінулись гурті ёго скрізь по землі? Ось простягні руку та коснісь добра ёго, — побачимо тоді, чи не дорекатиме тобі в вічі.“

И рече Господь до Сатані: „Оддаю тобі в руки все ёго майно; тільки не касайсь ёго самого.“

И одійшов Сатана від лиця Господнього.

И сталося, що одного дня, як ёго сини и ёго дочки іли й піли в старшого брата, прибіг до Иова вістанець и каже: „Булі волі на оранці, а ослиці коло них паслись, аж ось набігли Савіяне та й позаймали. Рабів усіх порубали; я один утік и прибіг тебе сповістити.“

Ще він не договорив слова, коли ж прибіг другий и каже: „Божий огонь упав з неба; побилс

¹⁾ Небесні істоти, що кругом Бога, як слуги кругом пана.

²⁾ Сатана, се по єврейські — протівник, що не нахилєцця під Бóжу правду, такий влоріка, що перед Бóгом обвісить людей и гаянить найкраще ёго твориво.

й гурті й рабі, и пожёрло; один я втік и прибіг тебе сповістити.“

Сей ще говорить, а вже прибіга інший: „Халдеї скупились тромá купами, кинулись на верблюди и позаймали. Рабів усіх порубали; я один утік и прибіг тебе сповістити.“

Ще сей не договорів слова, аж прибіга інший: „Твої сини и дочки їли й пили в старшого брата. Коли ж схопицца страшénний вітер с того боку пустині; похитнув усі чотірі роги будінка, упав будинок на молодіж; побіло всіх, один я втік и прибіг тебе сповістити.“

И встав Иов, и розідрав на собі одéжу, и остріг собі гóлову, и простягсь на землі молячись и рече: „Наг вийшов я з утроби матері моєї, наг вернусь и в утробу матері — землі.¹⁾ Господь міні все дав, Господь у мене все и взяв. Да благословіцца имѣя Господне!“

У всімú сёмú не согрiшив Иов и не пробóвнунув нарекання на Бóга.

И сталоь, що одного дня прийшли сини Бóжі перед Гóспода; прийшов між ними й Сатана́ перед Гóспода.

И рече Господь до Сатані: „Звідкіля ти?“

И одвітúв Сатана́ Господéві: „Обходив зéмлю, був усюди.“

И рече Господь до Сатані: „А чи бачив раба́ могó Иова? Немá тако́го дру́гого на землі, — тако́го праведного, щірого, богобоязливого, и щоб

¹⁾ У первóвзорі сказано: „нагий туди й вернусь“, бо утроба всіх утроб — земля, мати всіх людей.

так цуравсь всякого зла. Він и тепер такий же непорочний, а ти підняв мене зруйнувати його марно.“

И одвітує Сатана Господєві: „Шкура за шкуру:¹⁾ чоловік оддає все що має, абі себе врятувати. Ось простягни руку та коснісь його костей и його тіла, — побачимо тоді, чи не доречитиме тобі в вічі.“

И рече Господь до Сатани: „Оддаю тобі його в руки, тільки не касайсь його жи́зні.“

И одійшов Сатана від лиця Господнього.

И окрив Иова поганим струпом від підшви ногі його та аж до голови; и сидів Иов на попелиці, и оскрбував з себе гній черепком.

Каже тоді жінка його до його: „Доки ти будеш держатись праведности? Покинь Бога та вмірай.“

И відказав він їй: „Ти говориш як безумна. Хіба нам тільки добре приймати від Бога, а лихого й не приймати?“

У всімү сему Иов не согрішив устами своїми.

И прочули про його недобю три приятелі його, Єлихваз Теманський,²⁾ Валдад Савхейський и Сохвар Минейський, и рушив кожен из свого краю, и зійшлись докупі, щоб и йти вболівати над ним и розважати його.

И, знявши зда́лека очі, ледві позна́ли вони́ его́, и заплакали в го́лос, и пороздира́ли на собі́

¹⁾ Се таке прислів'я, проти того, що чоловік найбільш стоїть за свою шкуру, а за все инше не так-то.

²⁾ Теман — Країна в Идумеї, сла́вній своїми мудре́цями. Дві йнші країни не відомо які, та ма́буть не далєкі від Темана.

одежу, и підкидали вгору пил з дороги, щоб сипавсь їм на голову. И сиділи коло ёго на землі сім день и сім ночей, и ніхто з них не вваживсь озватись до ёго словом, вбачали бо, яка велика туга ёго.

Відкрив тоді Иов уста свої и прокляв день родін своїх.

И почав Иов и речє:

Погибни день, що я на світ родився,
И тиха ніч, що прорекла: „зачався!“

О, щоб той день узівся темнотою,
Щоб не світав Господь на ёго звєрху,
И світ над ним не засіяв во віки!

Нехай ёго густий обійме мóрок,
Нехай ёго важка окріє хмáра,
И померки испóвнять ёго страхом!
О, щоб ту ніч пожєрла тьма страшєнна,
Щоб не лічив її ніхто в рокóвiм крузі,
И в місяцях не давано їй місця!

Нехай та ніч во вік неплідна бóде,¹⁾
И радощів нехай вона не знає!

Да проклянуть її що проклинають
Шкодліві дні и померки навóдять;²⁾

1) Се вєсть, щоб ніхто вже в неї не народився.

2) Думали тоді люде, що можна проклясти день нещасливий, як оце й Иов з великої печалі робить. У східних стóровах и тепєр ще ймуть віри чарівникам, що ніби вони своїми проклинааннями визивають з моря великого кита чи дракона такого, що приглине сонце и від тогò б то настануть по землі померки, серед тємряни дня.

Да вигаснуть зарані її зорі,
Нехай жадá вона даремне світу,
И любої зорі очей не бачить, —
Що матері утроби не закрила
И не спасла мене від мук великих!

Чом я не вмер у матері в утробі,
Рожаячись чом не зітхнув дихання!
Про що мене пестили два коліна,
И два соски малого годували?
Тепер би я лежав собі впокійно,
Опочивав сном тихим, безпробудним,
Як сплять царі и дѹки имениті,
Що помнили собі побудували,
Як сплять князі, що золотом чертоги
И сріблами світлиці наповняли;
Або як той захований недорід,
Що Божого очима дня не бачив.
Там¹⁾ грішники перестають буяти,
Там томлені знаходять опочивок;
Невобльники лежать, простягшись любо,
Байдуже їм про осавулу злого;
Там сходяця великі из малими,
И панської раби не знають волі.

Про що сей світ нещасному згодівся,
И на що жизнь — кому життá гіркев,

¹⁾ У смертній країні, під землею, що, за Иова, розуміли собі люде на ввір усипальних склепів, и що ніби там люде все ще якось встаюця одно до 'дніво, наче на сім світі.

Що смерті ждуть, а смерть прийти не хоче,
Зовуть її, шукають, наче скάρбу,

И трусяця від радіщів великих,
Побачивши близьку свою кончину?

На що про що, коли Господь дорóгу
Загородив и темряву насупив?

Не хлібом я, зітханнями годуюсь;
Не во́ду пью, стогнанням розливаюсь.

Чого боюсь — уже й передо мною,
Всі злігодні на мене обернулись.

Ні певности, ні миру, ні спочівку,
Все нові та нові міні муки!

Почав тоді Єлихвас Теманський и рече:

Колиб тобі не гірко було слухать...
Та хто живе в устах удержить слово?

Навчав всі людей на добрий розум
И покріпляв знеможени руки.

Твої слова держали — хто хитався,
Ти зміцнював коліна слабосильні.

Тепер же сам, в недолі и турботі,
Ти хилився г' сирій землі від туги.

Хибá ж не ти надіявся на правду?
Хиба ж не ти вповав на свою щирість?

Згадай лишень, хто погибав безвінно?
Коли и де погублено правдивих?

А я видав, що хто орав неправду,
Хто сів зло, той пожинав скорботу.

Дихне Господь — и зникнуть нечестиві,
Попалить їх дихання єго гніву.

Рикає лев — заглупить йому голос,
И левчукú повибиває зúби.

Могучий лев без пйщи погибає,
И левенят розгублює левиця.

Таємню річ донесено до мене,
И слухав я, як мймило щось тйхо.¹⁾

У темну ніч, серед понурих думок,
Ув обляги, як сон людэй обйме,

Великий сум проняв мйні все тйло,
Від острашу тремтіли мої кóсті.

Дихнуло щось коло мого обличчя,
И до горі піднявсь у мене вóлос.

Стоить — дивлюсь — и бачу и не бачу —
Ні облику, ні вйду, ні поста́ви...

Ущухло все — и чу́ю нйби гóлос:

„Хто праведен перед судом Господнім?
Хто без гріха перед творцем небесним?

И слугам²⁾ вйн своїм не довіряє,
И в янголях вбачає неправдйвсть.

То щó ж ёму́ тй, що живуть у гліні,
И на пилу збудовані земному?

Погйнули б вони поперед мо́лі.

¹⁾ Щоб не сумнівся Йову у єго розумуванні, Блхвас вйдумав, нйби до єго було таємнйче слóво Воже у прйвйдді.

²⁾ Святйм истóтам, що названі перше синями божими.

Між ранком би и вѣчором почѣзли;
Де діліся ніхтó й не дознав́ався б.
Порв́алась би верівка в їх наметі,¹⁾
И зѓинула б, умá не засягнувши.“

Кричи, зови, — ніхтó не обізн́еця.
Котóрому з Свят́их²⁾ жалітись б́удеш?

Безумний сам гнівóм себе вбивáє,
Заїдливи́й від д́умок своїх со́хне.

Я бáчив, як дурний роскорени́вся,
Та я проклáв ёго ос́елю ма́рну.

Ёго сини́й безпéчності не зна́ли;
За ворітьми³⁾ їх б́ито без защ́ити.

Ёго врожа́й голо́дний поїда́є,
Прору́бує терно́ву огоро́жу,
И хижакі́ добро ёго розно́бсять.

Бо не з землі недóля вироста́є,
Не с по́пелу росте́ лиха́ година.

Ми ро́димось турбо́ти дознава́ти,
Так як орлі́ — під хма́рами літа́ти.

А все такі́ я б оберну́всь до Бóга,
Всеви́шнёго благáв би я щодо́нно.

1) Так собі малює східня по́езія смерть. Намёт у неї — тіло, а верівка — що деріть намет — душа.

2) Янголів.

3) Ворота в східніх городах все одно що в нас — рíнок, чи судне місто. За ворітьми ч́иниця суд и праву́юця всі великі́ справи житт́я грома́дського.

Веліке він и несказанне творить,
Він безлічно дива свої явлєв.

Лицє землі окрòплює дощáми,
И на полі пускає з нєба вòду.

Смирєнного возно́сить на висòкість,
Мизєрного из нўжди визволяє.

Безбóжникам псує ледáчі рáди,
И не дає рукáм их зла чинити.

Лука́вого лувáвством ёго лóвить,
И хїтрого у хїтрощах тумáнить.

У день вонї як серед ночі ходя́ть,
И по́лапки шука́ють о полўдні.

Тим бідного их меч, устá, минáє,
Безсїльного не вхòплять сїльнї руки.

Верта́вця нещáсному надїє,
И закривá несїту пельку злòба.

Блажєн кого Госпòдь остерєгає,
Не відвертáйся од Бóжого карáння.

Порáнить він и перевьáже рáну;
Ёго рука удáрить и загóить.

Шість раз тебе избáвить од скорбóти,
И в сємий раз нещáстя не дїзнявш.

Спасє тебе від смєрти в голоднєчу,
И від мечá заступя́ть серед бóю.

Лихїй язїк, як бич, тебе не вдáрить,
Не знáтимеш руїни, як настáне.

В голóдний рїк и в лихолїття бўдеш
Смїятися, и звїрь тебе не займе.

Бо ти й суху зєднавш собі зємлю,
И вська тварь прихилиця до тебе.

Побачиш мир кругом свого намету,
И на полі у тебе буде повня.

Твій рід и плід розмножиця на світі,
И памолодь кругом тебе ростіме.

И пійдеш ти на той світ повен віку,
Як на гумно копа пшениці добра.

Оце тобі розумне міркування;
Збагній єго, користуйся ним, друже.

~~~~~  
Почав тоді Иов и рече :

О, хто б узів та зважив моє горе!  
Хто б на вагу зложив моє нещастя!

Будь б вонό піску морського важче:  
Того й гірке, досадне моє слово.

Я стрілами Господніми постріляв,  
Отруту їх душа моя впиває,  
И Божий страх на мене ополчився.

Хибá рика онагра серед паши?  
Хиба ревуть волі, як ісла повні?  
Хиба піснү ідять без соли страву?  
И що за смак в яйці без жовтковини?

Оттак же й я душею одвертаюсь  
Від усєго, що сталося моім хлібом.

Коли б Господь спевнів моє жадання  
И дав міні чого я сподіваюсь:



Нехай менé розда́вить ёго сила,  
Ёго рука́ — порвé мое диха́ння.

Була́ б тоді́ міні́ в тому́ одра́да,  
Була́ б міні́ в тому́ яка́сь поті́ха,  
Що́ не лама́в я Бо́жого зако́ну.

Чи́ бу́де ще́ снаги́ в менé до во́лі,  
Що́б до кінці́ терпі́ти й упова́ти?

Хиба́ моя́ снага́ тверда́ над ка́мінь?  
Хиба́, як мідь, крі́пке у мене́ ті́ло?

Тепе́р я сам собі́ не дові́ряю,  
И хто́ мене́ підде́ржить перед Бо́гом?

Нещáсному́ — підмо́га ёго́ дру́зі,  
Хоч би́ з біди́ забу́в и страх Госпо́день.

Брати́ мої́ неві́рні, як то́й бістрень,  
Що́ дзюркоті́ть на про́весні́ в доли́ні.

Бі́жить шумі́ть зламавши́ зі́мню кри́гу,  
Наду́вшись водо́ю сні́говою.

А в за́суху нема́ ёго́ и слі́ду;  
Прийшли́ жарі́ — шкода́ ёго́ шука́ти!

Задля́ ёго́ зверта́ють карава́ни,  
Иду́ть степо́м и ма́рне погиба́ють.

Тема́нські́ и Са́вські́ подоро́жні  
Наді́ялись на лю́бе водо́пійло.

Шкода́ було́ впова́ти на про́йву:  
Прийшли́ — нема́! страше́нна́я ома́на!

Так ви́ мене́ звелі́ в мо́й наді́ї:  
Зля́кала вас тяжка́ моя́ при́года;

Хиба я вас прошу́, щоб наділяли  
Мене яким достáтком, або грішми?  
Хиба менé з нево́лі визво́ляти,  
Чи в розбиша́к вам трéба одбивáти?  
Навчíte менé — мовчáтиму я мовчки;  
Скажіть міні, в чому́ мій гріх великий?  
Соло́дкі слова́ святóї прáвди;  
Якá ж корі́сть из вáшого докóру?  
Ви судíte мої гіркі рéчі;  
В кого́ боліть, той стóгне хоч на вітер.  
Напáли ви гуртóm на сиротíну,  
Копáєте приятелéві яму.  
Погляньте лиш міні у вічі прóсто, —  
Побáчите, котóre з нас лука́вить.  
Верні́теся — нехáй не бóде кривди;  
Верні́теся<sup>1)</sup>, я прáвду возглабóлю.  
В моїх слова́х не зна́йдете лука́вства,  
Я зна́ю й сам, щò прóсте, щò кривéе.  
Ми на землі — щò во́їни у слóжбі,  
И наші́ дні — щò нáймитова прáця.  
У полі́ раб шукáв прохолóди,  
А нáймит жеде тяжкóго заробітку;  
Я ж місяці и дні лічу́ журбóю,  
На пай міні́ важкі упáли но́чі.  
Лягáючи, „Коли ж той сві́т?“ пита́ю.  
А ніч идé, идé собі повáгом,  
И мýками до рáнку я годóуюсь.

---

<sup>1)</sup> Тут приятелі, ма́буть, повставáли, ніби хочуть по-  
ка́нути Иова: так ім дошкóулило прáведне ёго слóво.

Окрілося все тіло мов стру́пом,  
Порéпалась и полупі́лась ко́жа.  
Мій день летіть як човник у верста́ті,  
И вороття́ не буде мої́ до́лі.

Ой спогада́й,<sup>1)</sup> що жи́знь моя́ — як вітер,  
Мої́м оча́м не ба́чити вже щáстя.

Поді́вися — нема́ мене́ на сві́ті;  
Шука́тимеш — не зу́дриш мене́ о́ком.

Иде-пливе́ хмара́на та й зника́є:  
Не ве́рнеця хто зйі́де в преиспо́дню.  
Не ве́рнеця до́ рідно́ї до́мівки,  
Ніхто́ ёго́ не ви́йде зустрі́чати.

Отта́к уста́м дава́тиму я во́лю:  
Неха́й ду́ша ва́женне ви́лива́в,  
И се́рденько забáвицца слова́ми.  
Чи мо́ре я, чи зві́рь морськíй страше́нний,  
Що ти мене́ зупи́нюєш — га́муєш?

Кажу́ собі: „Хоч сон мене́ поті́шить,  
Пості́ль мо́я споко́ить трóхи му́ку.“

А ти мене́ що-раз ляка́єш сна́ми,  
У приви́дки трі́вожки мою́ ду́шу.  
Тим сме́рть міні́ любі́цца над диха́ння,  
Мої́м ко́ста́м зотлі́ння я бажа́ю.

Зника́ю вже, відхо́жу з се́го сві́ту;  
Покíнь мене́, бо дні́ мої́ — як па́ра.

Що́ ми таке́, щоб ти на нас диві́вся  
Не забу́вав, що живемо́ на сві́ті,

---

1) Рече́ до Бога.

Оглядував що-ранку нашу душу  
И пробував, які ми, що хвилини?  
Чи довго ще очей з мене не спустиш  
И не дасі хоч слиню проковтнути?  
Чи я згрішив, то щò тобі до того?  
Про щò мене що дня достерегати,  
И цілитись на мене що години?  
Чом від гріхà мене ти не очистиш?  
Чому з мене неправди не обмиєш?  
Оце ж уже земля мене присипле;  
Шукатимеш — не знайдеш між живими.

~~~~~  
Почав тоді Валдàд Савхейський, и рече:

Чи довго ще сплітатимеш химері,
И голос твій бурхатиме, як вітер?
Хібà Господь закòн свій переминить,
И праведнихъ неправò покажєв?
Твої сини згрішили перед Бòгом,
То й попустив Господь їх у погібель.
Коли ж и знов обєрнєся до Бòга,
Помòблися всевишнєму Владици,
Коли ти жив на світі без лукавства,
То певен будь — оглянеця на тебе.
Вин праведність твою судòм окривє,
И щò ти мав с початку твого віку,
Покажеця малим у новим щàсті.

Сягни лишєнь умòм у давні давна,
И мудрости в батьків позич святої

(Бо вчора ми гостали — що ми знаєм?
Ми по землі мов тінню переходим), —

Вони тобі роскážуть и зъясують,
Святі слова на сёрца свого вийнуть:

„Хіба росте папірус уз болото,
И рогозá живе в безвідній сýші?

Ще молодá, ніхто її не різав,
А перш траві усякої изсохне.

То так и той, хто забувáв Бога:
Неправого надія погнбáв.

Немá ёму ні пёвности, ні сили,
Ёго снагá — що паукóва сítка.

Шкодá ёму об хáту обпіратись:
Не зідержить, впадé ёго будівля.

Ось дéрево на сóнці зеленіє,
И вітами нагнулось за ограду,

Коріннями вчепилось у каміння,
И глібоко вросло аж до граніту.

А викопай, то й місце ёго рідне
Ёму чужé и неприязне стáне.

На тій землі ростíme інше дрéво,
И віттами делітíme на сóнці.“

Ні, правого Господь не відинхáв,
И грішному руки він не простáгне,

Колись тебе він щáстям нагородить,
Весéлостю уста твої наповнять,

А ворогів твоїх стидóm окріє,
Намети злих як вихрём позривáв.

Прийняв тоді слово Іов, и рече:

О, знаю!, так! воно ж бо сему й правда:
Хто без гріха, без кривди перед Богом?

Хто з ним на суд, на прою словесну стане, —
Не оправдять и тисячнього слова.

Могучий він и мудрий супротивник;
Нема тогó, хто встоїть проти ёго.

Перенесé куди захоче гóри
И в ярості зовсім їх перевёрне.

В ёго земля аж хóдором заходить
И задріжять її стовпí-підпóри.

Він повелить — и сонце не зіходить;
Кладé печать на зóрі нечислénні.

Один собі намёт свій напинав,
И по верхам морської хвилі ходить.

Создав він Віз, Волосожар и Квочку,
Світлиці геть по той бiк окiяну.

Він чудесá недовідомі творить,
Ёго дивám ніхто не знав ліку.

Иде, грядé — и я ёго не бачу,
Летить, шумить — я рóзумом слiпую.

Чи візьме щò — ніхтó ёго не впiнить.
Ніхтó ёму не крикне: „Щò ти рóбиш?“

Розсёрдившись, Госпóдь не прохолóне,
Покi ёму не вилóняця протiвнi.

То як же я стояв би проти ёго,
И нехтував слова ёго святiї?

•
•

Хоч би зовсім я правим почувався,
То й то б свого суддю благав словами.

Хоч би й озв'явся благий на мої речі,
Не думав би, що він почув мій г'юлоє, —

Він, що огнем и бурним д'ухом дише,
Він, що не знать за що мене карає,

Що не дає перевести дихання,
И через край г'іркої наливає.

Чи силою, то скаже: „Я готовий!“

Чи через суд, він скаже: „Позивайте!“

Я був би прав, колиб мій рот зат'явс'я¹⁾;
Не винуват, колиб мене він зганив.

Я праведен, про жизнь м'ині байдуже,
Я не боюсь умерти за се слово.²⁾

Нехай собі; я вже сказав про Б'юга:
„Він праведних и нечест'ивих г'убить.“

О, хоч би він убив мене відразу!
Ні, йому сміх из пр'обив неповинних!

Ледачим він оддав у руки з'емлю,
Закрив лице її лукавим суддям;
Колі ж не він, то хто? скажіть на милость!

¹⁾ Иов, сміливою гіперболою, хоче сказати, що колиб він задумав судитись из Б'югом, то уста б його говорили не те, цю йому хотілось би довести.

²⁾ Не маючи надії доказати перед Богом свого права, Иов, досадує на самого себе, и згорда озивається праведним, хоч би йому за своєю сміливістю зараз и умерти.

Літа мої біжать, як сворохóдець:
Біжать — летять, из щастям не зустрівшись.
Пройшли вони без сліду, як той чóвене,
Як той орёл, що здóбнич доганяє.
Коли зкажу: „Забóду моё горе,
Покину плач, возвеселюсь душею“,
То страх менé обійме за мій смúток,
Бо знаю — ти менé не оправдаєш.
Вже я давно осóджений у тебе, —
Про щó ж міні дарёмне турбуватись?
Нехай би я обмився снiгом чiстим
И щóлоком помив безвинні рúки,
То ти менé в нечiсту яму вкiнеш,
И будó я гидкий моiй одéжi.
Я Богови не рiвня, щóб змага́тись
И вкúпи йти судом суди́тись правим.
Бо нiкому мiж на́ми розсудити,
На нас обóх грізнó підня́ти рúку.
Нехай би вже він па́лицю покiнув,
И óстрахом не мúчив мою́ душу.
Озався б я до ёго не ляка́вшись,
Бо в сёрци я не той, якiм здаюся.¹⁾

Душа́ мо́я втомiлась побива́нням, —
Нехай уста говóрять без упiну
И пла́чеця гiркéв мов сёрце.²⁾

¹⁾ Совість у Иова чиста. Се Господь попустив неправди залякати ёго, щóб не адолив ёго рóзум зборонати праведність.

²⁾ Иов усе ще думає, щó ёму буде смерть за ёго смiливі рéчi.

Не осужда́й так ху́тко мене́, Бо́же;
Скажи́ міні, за що́ твій гнів на́ мене?

Хіба́ тобі уті́ха з мого́ ли́ха,
Що́ відопхну́в мене́, сво́є созда́ння,
А грішникам присвічу́єш на су́ді?

Хіба́ ж и ти людські́ ма́вш очі,
И дивисся́ на сві́т, як грішні́ люде́?

Хіба́ твій ві́к тави́й, як чолові́чий?
Твої́ літа́ хіба́ такі́, як наші́?

Що́ ти гріхі́ мої́ перебіра́єш,
Пересту́пу дошуку́єся грізно́,

Хоч зна́єш сам, я́кий я непови́нний,
И що́ ніхто́ від те́бе не засту́пить!

Твої́ рука́ труди́лась на́до мною́ —
И ти мене́ збагніту́вати хо́чеш!

Ой спогада́й, що́ ти мене́, мов гли́ну
Зліпів, скругли́в, — и хо́чеш в прах розсі́пати!

Ти ж сам мене́, як молоко́, очи́стив,
Як сир, згустив, упо́рав, приспосóбив.

Одяг мене́ ти во́жею тонко́ю,
И жи́лами обві́в премудо́ро ко́сті.

Мене́ життя́м и ла́скою уще́дрив,
Достерега́в, бері́г мого́ диха́ння.

И ось вонó, що́ ти у се́рці ми́слив!
Таку́ міні́ суди́в ти ща́сну долю!¹⁾

¹⁾ Иов говори́ть такъ, ніби справді́ ду́має, що́ Бог на те ёго спёршу ушасли́вив, аби́ по́тім гірш ёму дощекти́ бідо́ю.

Абі тобі за гріх мене картати,
И ні єдиної вини не извинити!

Чи винуват, то горе міні, горе!
Чи праведен, то глянуги не смію:
Соромлюся мизерности моєї.

А підіймусь — ти, мов той лев, на мене
Наскакуєш, щоб дух мій залакати.

Свидітелів на мене знов виводиш,
Удвоюєш проти мене завзяття,
Один за 'дним тіснить мене лихий.

Про що мене ти из утроби вийняв?
Умер би я, ніхто б мене не бачив,
И був би я, мов не зачавсь, не склався:
З утроби я у землю перейшов би.
Хіба мій вік не сон? Стривай же,
Хоч тріхи дай міні повеселитись,
Поки спущусь без вороття між люде,
У глибині, в страшенну преисподню,
В країну тьми, у померки довічні.
Там смертня тінь, не-поряд, руйнувіна;
Там день одно, що темрава нічна.

~~~~~
Прийняв тоді слово Сохвар Минейський, и рече:

Чи вже ж мовчать, як хто горазд говорить?
Хіба вже й прав хто густо словом сипле?
Чи на тебе не знайдеця розумний,
Щоб ти глумівсь, не мавши собі впину?

Ти Бóгові сказав: „Я маю рóзум;
В твоїх очах я чїстий, без пороку.“

Нехай же Бог до тебе возглаголе,
Уста свої одкрив та промовить,

Що він тобі явив свою премудрість
И тайная своїх великих думок:
Вбачатимеш, що він ще й милосерден.

Ти думавш збагнеш премудрость Бóжу,
И сягнеш, умом до його правди!

Не сягнеш, бо вища вона неба,
И не збагнеш, бо глибока над безодню.

Удовжиню він довший всього світу,
А завширший він ширший окиану.

Захоче він — и грішник у темниці;
Звелить — и суд згромадиця на злого.

Уміє він познати виноватця,
Відкриве грїх, де й не в догад нікому.

И дурень сим до розуму дійшов би,
И син осла почав би міркувати.

Оттїм же то, коли вернувсь до Бóга,
И простягті до його руки хочеш,

Колї свій грїх ти на руках обмієш,
И виженеш с твого намету кривду;

То сміливо підіймеш чисте око,
Стоїтимеш на правді не боївшись.

Всі болесті, скорботи твої зникнуть,
Забудеш їх мов повідь весняню.

Грядущев сийнє тобі полуднем
Теперешнє яснїтимє як ранок.

Здобудєся впокою и вповання,
Огледисся та й ляжєш собі спати.

У снї тебе нї що не потрївобжить;
Лестїтися до тебе будуть люде.

А очї злих на віки потємнїють,
Не знатимуть, як из турботи вийти,
Надїя їх — дихання перед смєртю.

Прийняв тоді слово Иов, и рече:

Нема бачу й народу більш на свїті;
Як помретє то зникне вся премудрїсть.

Тим часом я такий же маю розум,
Я нї в чому не буду пасти задню.
Та й хто того, ще ви рекли, не знає?

Смїховищем я став у своїх друзів, —
Я, що сам Бог до мене озивався!
Я здався вам, невинний, чїстий, на смїх.

Гордуйте, бо щастям надуліся:
Нещасному в людєй одна зневага.

В розбїйницьких намєгах тихо и мирно,
И грїшники живуть собі безпечно,
Дарма що їм правїця стала божом.¹⁾

---

¹⁾ Що вповають на одну свою силу. *Dextra mihi deus*
(*Aeneida*, X, 743.)

Спита́й скота́ — и він тебе́ на́учить,¹⁾
В небесних птиць — вони тебе́ на́ста́влять.

Скажи́ землі — вона́ тобі зъясу́є,
И ри́ба річ премудру твою́ змовить.

Хто між ними́ не зна́є й не вбача́є,
Що Бог созда́в и сотворив вселенну,
Що все живе́ — у Го́спода в прави́ці,
В ёго руці — диха́ння чоловіка?

Хіба́ слова́ не ухо́ розби́рає,
Так як уста́ смаку́ють вся́ну пи́щу?

Премудрости́ шука́ти тре́ба в си́вих,
Бо ро́зуму, хто до́вго жив, набра́вся.

У Го́спода премудро́сть и поту́га,
Со́віт благи́й и ро́зум він да́рує.²⁾

Що зруйнува́в, то́го ти не збуду́єш;
Из ёго рук не ви́зволить могу́щий.

Зупи́нить він — и пересохнуть́ ріки,
А пове́лить — покри́ють во́ди зе́млю.

В ёго руці и си́ла и премудро́сть:
Обма́нщика з обма́неним він ба́чить.

Займа́є він в поло́нь гетьма́нів го́рдих,
Тума́нить він наро́дним су́ддям ро́зум.

---

¹⁾ Иов знов бере́ думку, що промовив на початку своєї речі, и доводить, що Сохвара́ не сказа́в нічо́го дивного́ або́ вельми́ розу́много.

²⁾ Иов хо́че сям до́вгим сло́вом про Бо́же вели́ччя довести́, що він не згірши́й красно́овець над Сохвара́.

Розв'язує царям їх шабельтаси,
Верівкою упоперек їх в'яже.
Священників одвобить у неволю,
Богатого руйнує до останку.
Заціплює уста краснорічіві,
И відійма премудрость у премудрих.
У гордоцях соромить пишне панство,
Підперізи розв'язує потужним.¹⁾
Безодню він на сонце підіймає,
И темряву освічує зрашенну.
Впотужнює народи и руйнує,
То ширить ім, то зужує грянці.
У приводців він розум одіймає
И вбодить їх пустинами без шляху.
Мов полáпки, без світла, у темноті,
Мов п'янні слоняюцця розумні.
Такі дивá вбачали мої очі,
Чувáв мій слух и серце розуміло.
Я знаю все, чого ви здобули́ся,
Не ни́жчий я ні в чо́му перед ва́ми.

До Го́спода озв'у́ся з моїм слóвом,
Ї́му пода́м на суд увесь мій по́бит.
Ви ж зна́єте одні лука́ві плéтні,
Ви ліка́рі для ме́не не потрі́бні.

---

¹⁾ По́яс у східних наро́дів знамену́є силу в бою. Шя-ро́ка одéжа держи́цця там поясо́м; розв'язати кому в бою по́яс — одно й те ж самé, що обезсилити.

Мовчати б вам, то й то б уже був розум:
Здавалося би, що й ви не безголові.

Послухайте ж мої оборони,
Смирітеся перед правдивим словом.

Ви хочете служити лукавством Богу;
Неправдою до його підлеститися?

Чи то ж бо ви — избранники Господні,
Чи речники за Господа на суді?

А щось, як він загляне вам у серце?
Чи ви й йому напустите туману?

Він первих вас за кривду покарає,
Дарма що ви кривили задля його.

Чи вас його величчя не лякає,
И Божий страх вам серця не тривожить?

Розсипалися, як пшечіл ва́ші притчі,
Твердий свій мур з гязі ви мурували.

Идіть собі, я буду говорити,
Яка б міні за се біда ні склалась.

Держу в устах мов мизерне тіло,
Держу в руці мою убогу душу.¹⁾

Господь мене вбиває без оцідку,
Одно міні восталося — оправданья.

А може тим спасусь від злої смерти,
Що грішнику не дано бачити Бога.²⁾

---

1) Се прислів'я, а розум їх такий: Чи пан, чи пропав, а буду говорити; наважися оттак и так чинити.

2) Він ва́жицца між двома протявними думками. Раз-думав, як се мало не всюди думають на східі, що не можна побачити Бога та й не вмерти; а друге: розважя себе тим, що Бог не покаже себе грішному.

Послухай те ж нескривленого слова,
И щіру річ ловіте своїм ухом.

Судітись готів я перед Богом:
Бо правдою из суду вийду чистий.

Нема́ того, хто вкаже мою кривду,
А зъявиця — замовкну я на віки.

Од двох тільки річей мене помилуй,
Щоб я не кривсь від тебе в моім серці:

Не роздаві мизерного рукою,
И не лякай мене великим страхом.

Тоді пита́й, відказувати буду,
Або́ міні на допитки відка́зуй.¹⁾

Скажи, в чому́ тобі я провинився,
Скажи, які мої гріхи и кривди?

Чого́ лице́ від мене одверта́вш,²⁾
Мене́ собі за во́рога вважа́вш?

Не вже́ сухий листок лякати хочеш,
Соло́мину на вітрі здоганя́ти,

Що ти міні страшні вирóки пишеш,
Винóпуєш гріхи́ мої с коліски?³⁾

Зако́вуєш в кайдани мої но́ги,
Нагля́дуєш ступні мої мизерні,
И навкругі́ ямки́ міні копа́єш,

---

1) Далі йде ніби судова справа Иова, що з великого жа́лю одва́жує живи́нь, доступи́вшись до Бо́га.

2) Иову зда́єця, що Бог не зна́є вже, що́ ёму́ й ка́зати на допитки пра́ведного чоловіка.

3) Иов, почувя́ючись пра́ведним, ду́має, що Бог су́дить ёго за ті гріхи, що він провини́в ще й сам себе не пам'я́таючи.

А я леж́у, валяюсь поро́хнею,
Од́ежею, що міль попрої́дала.

Хто народи́вся на Бо́жий сві́т від жінки —
Недо́вгий ві́к, скорбо́ти до́вгі ма́в.

Піднявсь, процві́в — и в́я́не мов та кві́тка;
Бі́жить як ті́нь, що по́лем пере́ходи́ть.

И ти се́го очі́ма пожи́равш!
Злиде́нного суди́тись позива́вш!

Хто чистоту́ з нечи́стого добу́де?
Ни́хто!

Ко́ли злі́чив ти дні́ людсько́ї жи́зни
И міся́ці при́зна́чив, скі́льки жи́ти,
Ко́ли ти дав воро́ткий ві́к люди́ні,

То не диви́сь на не́ї хоч під ве́чір, —
Неха́й вона́, як на́ймит, відпочі́не.

И де́рево якúсь наді́ю ма́в:
Хоч зру́бане, ще ми́сли́ть зеле́нiti,
И па́ростки пуска́в молоді́ти.

Ище́ й то́ді, як корі́нь ё́го стру́хне,
Як у землі́ са́мо за́мре, засо́хне,

Неха́й вода́ прила́щи́ця до ё́го —
И зно́в воно́ зеле́не пу́стить лі́стя.

А чоло́вік умре́ — и не здвигне́ця;
Зі́тхне він ду́х — шука́й ё́го де хо́чеш!

Як о́зеро, засо́хши, не на́ллещя,
Або рі́ка не ве́рнеця, изсякши:

Так чоло́вік, простя́гши́ся, не вста́не,
Не схопи́нця, покí на не́бі со́нце,
На ві́ки сон обі́йме ё́го ті́ло.

О, хоч би ти сховав мене в могилі,
Щоб я зовдав, поки твій гнів перейде,
И знов згадав про мене, де я дівся!

Та ні! хто вмер, не вернеця між люде¹⁾
А ждав би я, мов воїн у стражніці,
Що ти мене ким іншим переміниш,

Позвеш мене до себе на розпрóси²⁾
И діло рук своїх изнов огледиш.

Колі ж бо ні! мене ти назираєш,³⁾
Чрхїхї мої, переступи знай лічиш.

Ти вірок мій ховаєш під печаттю,
Видумуєш на мене дивні речі.

Мов та горá помáлу порохніє,⁴⁾
И силлеця камінням кругом себе;

Мов та водá руйнує круту скелю,
Або рика зливає побережжя:

Так ти людські надії розрушаєш.

---

¹⁾ Иов хитаєця між одчáнням и надією. То вдáрить ёго той хвактъ, що чоловік не воскресáє; то думає, що Бог, колиб схотів, зміг би ёго оживити, и рівні себе на тїм світі. під землею, до воїна, що вартує, ждучї переміни.

²⁾ Иов, у ті минути, як він уповá, що Бог згадає про ёго и мёртвого, ніби вже чує гóлос ёго.

³⁾ Вгадавши, який Госпóдь гнівливий, Иов знов падає в своїй надїї, и з гóря сам видумує про Бога найдивніщї речі.

⁴⁾ Иов звóдить свою мóву на те, що трéба корїтись всегосвітній долї жорстокій, и потїша себе тим, що не одїн чоловік у світі заіпадає и зникає, бо вся природа помáлу переходить в інші вїдл.

Без вороття руйнуєш чоловіка,
Скалічивши кладєш єго у зємлю.
Не знає він, чи добре єго дітям,
Якє життя, якє їх побивання.
Єму болить недужне єго тіло,
Єго душа про себе тільки тужить.

~~~~~  
Почав тоді Єлихвас Теманський, и рече:

Хто з розумом, той не гукєв мєрно,
Грудєй своіх не наповняє вітром.
Гнилі слова — єму не оборона:
Якє корість в речєх пустіх, нікчємних?
Оцє ж и ти покїпув страх Господєнь,
Ти перестєв Святого поважати.
Твої уста ясують твою крївду,
Хоч бї якї сплитєв ти хїтрі рєчі.
Не я, твій рїт говорит проти тєбе,
Ти сам себе осуджуєш на віки.
Хібє на свїт родївсь ти пєрше свїту?
Хібє постєв ти пєрше високєсти?¹⁾
Чи радуєв ти раду вкупї з Бєгом?
Чи ти стягнуєв до себе всю премудрїсть?
Щє знаєш ти, чогє б и ми не знаїли?
Чогє навчївсь, чогє б ми не збагнуїли?

¹⁾ Се єсть Премудрости божєської, що народїлась,
як думают Еврїї, пєрше всїх твєрей. Так само говорїцця
и в Притчах, VIII, 25.

Між нами є доволі сивоусих
И на літа багатших, ніж твій батько.

Святі слова пустів ти мимо вуха,
И байдуже про наші дружні речі.

Куди тебе замчить твоя завзятість?
Чого зоріш на нас очима діко? ¹⁾

Чи се ж тобі гнівїтися на Бóга
И до ёго такі слова мовляти?

Що чоловік, щоб був він непорóчен?
Жінóцький син, щоб бути ёму чистим?

Госпóдь своїм Святим не довіряє, ²⁾
И небесá ³⁾ не чисті пéред Бóгом.

То що ж ёму и истóта безувірна?
Що той, хто п'є гріхі ненáче вóду?

* * *

Ось слухай лиш, як я тебе наставляю,
И розкажу, на що я надивився, —

Що мóдри передають молóдшим,
Набрáвши науки в сивоусих, —

В тих чистих душ, що тут жили на вóлі,
Не бáчивши між себе чужозёмця:

„Злочінцеві всі дні сповняє тóга,
Лихá душá приймá до віку мóку.

¹⁾ Се, мабуть, Иов грізно подививсь на Єлихвáа за ёго ніці речі, ніби богобоязливі.

²⁾ Янголям.

³⁾ Се весь — усі истóти, що живуть на не́бі.

Кругом її кипить що-дeнь тривога,
Напасть її лякає що-години.

Від те́мряви спастіся не впова́в,
Мов для мечá и рoди́ця лeда́чий.

Уже́ ёму́ зда́вця, що він ста́рець,
Бо зли́годні віщу́є ёму́ се́рце.

Убо́жество ляка́є ёму́ ду́шу,
Иде́ ёму́ назу́стріч мов те військo.

Бо він изні́в на Бо́га свою́ ру́ку,
Горди́нею пійшо́в проти́ Свято́го.

На Бо́га він підня́вся, тугоши́й,
Окрі́в хребéт залі́зними щита́ми,

Зали́в собі́ лицé блискучи́м са́лом,
Убра́вся в жир, мов у ва́женні ша́ти.

Отти́м же то живé він у руїнах,
В руйно́вищі, що лю́де по́дбіга́ли,
Покі́дали, мов кучугу́рі це́гли.

Не бу́де він бога́тий, ані щáсний,
И за́ймище ёго́ уші́р не пійде.

Не вийде́ він из те́мряви до віку,
Пожре́ огóнь одри́ддя ёго́ хі́рне,
И зникне́ сам, як Бог дму́хне на ёго.

Неха́й же зла, безу́мний, не бо́їця,
Бо зло ёму́ за нагоро́ду ста́не.

Не дасть ёму́ до́жити віку́ до́ля,
Не бу́де він, мов па́льма, зелені́ти.

Плоди́ свої́ погу́бить в зеленóчку,
И цві́т ёго́ обсі́плеця зарáні.

Неплідна бо сім'я у нечестівих,
Пожре огонь намети окаянних.
Зачне лихий в утробі зло, мов жінка,
А вродить він оману та погібель.“

~~~~~  
Почав тоді Иов, и рече:

Багацько я такого чув на світі.
Не так людей у тузі розважають!
Чи вже скінчив твої жорстокі речі?
Звідкіль се ти набравсь такого духу?
Зумів би й я по вашому глаголать,
Колиб лиха година вас побіла;
Знайшов би й я що протн вас казати,
Зумів би й я хитати головою.¹⁾
Мої уста були б на слово щедри,
И жалости було б у них до волі.

* * *

Та що! слова печалі не заглушать,
Чи плачусь я, чи ні, а серце нїє.

Знемігся я на силах, упадаю:
Ти вигубив мою кохану сімью.

Схопив мене мов харцизяку злого.
Я весь изсох, и се мій свідок буде —
Хто до мене гірке промовить слово.

---

¹⁾ Похитування головою розумів Иов так, що вено віби з убоління робицца, а тим часом чоловік насміхається.

*

**Жене мене гнів Божий, розриває,¹⁾
Скрігоче він страшенними зубами,
И вóрог мій на мене óчі гóстрить.**

**Роздзівили на мене яру пельку,
Ударили в лице мене безчестям,
И підняли одно 'дногó на мене.**

**Госпóдь мене оддав лихим у рúки
И попустів лукавим лю́дям по́пуск.**

**Я тихо жив, — післав міні турбóту,
Вхопив мене и ростерзав на шмáття:
Страшенному на йграшку я здався.**

**Кругом мене літають ёго стріли;
Без жáлости дарує смёртні рáни,
И жóвч мою на зéмлю проливáв.**

**Госпóдь мене, мов замо́к, розбивáв,
На мене він, як во́їн, наступáв.**

**Одігся я у шóрстку волосни́цю,
У пил зéмний втопив лице с печáлі.**

**Від сліз гірких черво́ні в мене óчі,
Окрило їх покрівало густе́е.**

**А все таки́ нема́ в мене неправди,
И вірою я чýстий пе́ред Бо́гом.**

* * *

**Не закривáй, ти зéмле, моёй крóві,
Не заглуша́й плачу́ про відомщéння!**

---

1) Помішаний рóзум сумно́го ма́в тут за одно́ и страшенний гнів Божий, и воро́жу напáсть: кїдабця від одної думки до дру́гої безпора́дно.

Бо ще в мене свідитель є на небі,
Заступник є в високіх високостях.

Приятелі глузують з мене в вічі.
Заплáчу ж я гіркими перед Бóгом.

Нехай мене з собою сам розсудить,¹⁾
Як судить він люде́й з людьми на світі.

Вбачаю ж бо кінєць моєї жи́зні,
Иду́ туди́, звідкіль не ма́в хо́ду.

Зруйновано життя́ моє на світі,
Погáшено міні на небі со́нце,
Зоста́лася одна́ міні моги́ла.

* * *

Коли́б мене́ покинули деда́чі,
Щоб я їх кривд, змага́ння їх не ба́чив!

О Бо́же! будь зару́кою моєю́,
Бо нікому́ руки́ моєї́ вдáрить.²⁾

Ти се́рце їх закрив и затумáнив,
Не дай же їм на су́ді перева́ги.

Хто зра́дою приятелів підхо́дять,
Того́ дітя́м на світі сліпува́ти.

Вони́ з мене́ зробили в лю́дях притчу, —
Сміхо́вице, що тільки в вічі плюну́ть.

---

¹⁾ Розсёрдившись на лука́вство своїх приятелів,
Иов оберну́всь, у жалібно́му своєму́ безголів'ї, до Бо́га и
про́сить є́го бу́ти судде́ю, дарма́, що тут же вважа́ є́го своїм
гонителем.

²⁾ Удáривши по ру́ці, да́вано зна́ти, що заруча́вця
за то́го, ко́го вдáрив.

Пригаснуло від туги моє око;
Мов та марá, здабця моє тіло.

Злякаюця усі правдіві люде
И закиплять гнівом на нечестівих.

А праведний держатимецця твёрдо,
Удвоє він своєю снагү покріпить.

* * *

Вернітєся, стривайтє, не втікайтє,¹⁾
Я доведү, що всі ви безрозүмні.

Я все втерав, чим сёрце веселїлось,
Про що я дбав, сягав умом далёко.

Из нóчі ви хотїли день вчинїти;
Ваш день такий, як тёмрява нічнáя.²⁾

Колї міні zostалося тїлькї вмертї,
Колї вже я послав собі в могїлі,

И матірью назвав сирюю зёмлю,
А хробаків — сестрицями-братáми, —

Якү міні голубити надїю?
И хто її в життї моїм вбачав?

Пїшла вона на той-світ в преиспóдню,
Колї ще й там знайдү впокій зотлівши!

---

¹⁾ Ивові приятели, розсёрдившись, хочуть ёго покинути.

²⁾ Иов уважá за дурний розум у своїх приятелих, те, що вони хотїли надати ёму якусь надїю в ёго нещáстї, що вже притьмом не було жодної надїї.

Почав тоді Валдад Совхейський, и рече :

Коді скінчиш ти вігадки химерні,
И нам дасі до тебе говорити ?

Опам'ятауйсь: чи ми ж тобі звірята,
Німий язик, що розуму не має ?

Ти сам себе з досади рвеш за серце,
Чи світові спустити через тебе,
Чи кам'яним переміститись горам ?

Ні, каганець у зліщого погасне,
И в курені огонь не запалає.

Їго намет на віки тьма обійме,
Не здійме він угору свого світла.

Ступатиме ногами по провалях,
И западні на стезці не обійде.

Тенетами кругом його обіймуть,
И сілами ловитимуть, мов звіря.

С підземними верівками западні
Приправлено йому на всіх дорогах.

З усіх сторін лякають його страхи,
Не знає злий, куди йому ступити.

Чига його голодная погібель,
Що-день його руїна назирав.

Народиця у смерти перворідень,
И погризе йому сугави и жили.¹⁾

---

¹⁾ У семитицьких поетів болесті — дочки смерти,
а перворідень смерти — найстрашніша з усіх болестів.

Из тихого намету ёго вхоплять
И поведуть перед царя всіх страхів.¹⁾
Осадеця чужий в ёго наметі,
Ёго житло засипле з неба сірка.
Внизу в ёго позасиха коріння,
Вгорі в ёго пообтинають віти.
Погинула на світі ёго пам'ять,
Имя ёго забуто в тихих селах
Из світу в тьму провалиця на віки,
И викинуть зміж себе ёго люде.
Не матиме ні роду, ні приплоду;
Весь дім ёго уся господа вимре.
Далёкий вік здивує ёго доля,
Ёго біда злякає всіх сучасних.
Така судьба лихих людей на світі,
Такий кінець — хто Бога забуває!

Почав тоді Иов, и рече:

Докóлі вам стужати мою душу
И мучити мене ледячим словом?

Десятий раз міні тяжку обиду
Завдаєтє без соромá, без глúзду.

Нехай и так, нехай я грíх сподíав, —
Мій грíх моє, а не чнє нещáстя.

---

¹⁾ Плутóн чи Вельзевул у них не справдєшили истóта
а страшєнное твóриво уображєння.

Звідкіль же ви взяли велике право,
Мов злодія картати мене словом?

Одумайтесь: се Бог мене обидив,
Се він мене кругом сітьми окінув.

Кричу: „напасть!“ — ніхто мене не чує;
Прошу суду — нема судді про мене.

Загородив він путь передо мною,
И темряву на всі стежки закінув.

Збагнітував мою велику славу,
Изяв з мене вінець мій осійний.

Зо всіх боків житло моє обрúшив;
Як дерево, надію мою вірвав.

Проті мене страшним гнівом палає,
Тіснить мене, мов ворога лихого.

Зібралися повки його на мене,
Верстаючи далекую дорогу,
И мій намет, мов хмара, обгорнули.

Братів моїх він оддалив від мене,
Розбіглися від мене мої друзі.

Покинули мене близькі сусіде;
Хто знав мене, забув моє обличчя.

Чужий я став и гостю и служебці,
Вони мене не знають, зневажають.

Зову слугу — не хоче обізватись,
И мущу я благати його словом.

Жона моя від мене одвернулаь,
Синів моїх прохати довелося.

Погорджує недужнім и дитвора:
Здіймаюся — вона смієцца з мене.

С ним знавсь, водівсь, тепér гиду́ють мною;
Кого любив — на мене оберну́лись.

Приліпла вже до кісті мо́я кіжа,
Зоста́вся я из йслами зубніми.¹⁾

Ой змілуйтесь ви надо мною, друзі!
Бо вдарила мене́ рука́ Господня.

Чи вам же слід из Бóгом мене́ гнати?
Чи щè моім ви тілом не наїлись?

* * *

О, хто б мої слова́ списав у кни́гу,
Списав гіркі и вірізав на віки!

Хто б вірізав кинджалом на граніті,
И оливо́м залів їх на неза́будь!²⁾

Бо певен я, що є за мене́ мститель,
Що зъявицца колись він серед міру.

Як візьмецца землею моє́ тіло,
Побачу́ я, побачу́ тоді́ Бóга.³⁾

Я сам ёго́ вбача́тиму у вічі:
Надію узріти мого́ Бóга
Болять душа́, утроба мо́я тлів.

---

¹⁾ Се таке прислів'я, — про те, що — все я втеряв;
нічого в мене не зосталося цілого.

²⁾ Заливали оливо́м різьбу на камені, щоб була́ вид-
ніща.

³⁾ Иов уповá, що Бог війде на вемлю помстїтїсь над
ёго́ напáсниками тоді́, як опадé на ёго́ кістях тіло.

И скажете тоді: „Він був невинен!“

И правдою зассяю перед вами.

Побійтеся ж ви Бóга хоч на той день,

Бо гнів ёго мечём вас покарав,

Да визнаєте, що правда є на світі!

Почав тоді Сохв́ар Минейський, и рече:

Знайду́ ж и я про тебе сло́во в се́рці,

Неха́й воно́ не ние́ від доса́ди.

Тяжкі́м мене́ уда́рив ти доко́ром,

Та дух мого́ ума́ мене́ наста́вив.¹⁾

* * *

Хіба́ се́го ти не чува́в из ро́ду,

Що на землі, с поча́тку чоло́віка,

Безбо́жники не до́вго веселі́лись,

Пиша́лися не до́вго нечесті́ві.

Неха́й лихий знесе́цця хоч до не́ба,

Най сягоне́ до хма́ри голово́ю, —

Изчезне́ він, мов кал ёго́, без сліду,

Не зна́тимуть и місця́ ёго́ лю́де.

Мов дивний сон, из па́м'яті він ви́йде;

Десь діне́цця, мов та ма́ра нічна́я.

Диві́лося на ёго́ лю́дське о́ко —

Не ба́чити ёго́ й осе́лі рідні́й.

---

¹⁾ Евреї думають, що розум живе́ окре́ме чоло́віка, що Бо́жий дух, через розум, дав чоло́вікові зна́ти та́йни свої́.

Тага́тнуть сині́в ёго́ за ёго́,
Верта́твме чуже́ добро́ рука́ми.

Гріхі́ ёму́́у ко́сті повѣ́дались,
И спа́тнуть из ним у до́мовіні.

Бо зло́ бу́ло в ёго́ уста́х соло́дке,
Хова́в ёго́ під язиком лука́вим.

Держа́в ёго́, не ви́плюнув из ро́та,
И смакува́в леда́че піднебе́нням.

Отру́тою в утробі́ ёму́ ста́не,
Яд га́спедський по животу́ роспу́стять.

Богатство́ він чуже́ пожа́р — и зве́ргне,
Бо пове́літь Госпо́дь ёму́ блюва́ти.

Гадю́чий яд він ви́свав лиході́йством —
И га́спедська изи́сть ёго́ отру́та.

Не ба́чити леда́чому на сві́ті,
Як мо́ловом течу́ть да ме́дом ріки.

Одда́сть усé не проглине́ чужо́го,
Втіша́тися не бу́де він бога́цтвом.

Бо обдира́в убо́гого, зну́щався,
Пору́йнува́в хати́, та й не поста́вляв.

Не зна́е він ні на́ситу, ні впи́ну,
Ні о́щаду — що найдо́рожче ма́в.

Зажа́р усé, нічо́го не зіста́вив,
Тим ра́дощі ёго́ коро́ткі бу́дуть.

У по́вняві дозна́е недоста́тку,
Всі злі́годні піді́ймуща на ёго́.

Стрива́ймо лиш, ось бу́де ёму́ іжа́:
Пішле́ ёму́ Госпо́дь ого́нь жеру́щий,
И че́рево несі́тому наповни́ть.

Коли втічє від гóстрогo заліза ,
То мідний лук прошіє єгó наскрізь.

Коли стрілу из тіла свогó вийме ,
Блисқучая в печінку єгó влұчить ,
И нападє на єгó óстрах смєртний.

Скарбі єгó здадұця на погібель .
Ніхтó й вогню не бұде роздувати ,
А пожерє намєт єгó до нїтки .

И виявить єгó лукавство нєбо ,
И вся землї обєрнеця на єгó .

Розсіплюця надбання єгó дóму ,
Від Бóжогo почєзнуть вонї гнїву .

Такий кінєць дає Госпóдь лихóму ,
Такє в єгó лукавóму насліддї !

Почав тоді Иов, и речє:

Ой слұхайте уважно моє слóво, —
Нехай хоч се потішить моє сєрце.

Ой дайте ж бо й міні до вас промóвить ,
Тоді изнов глузұйте-насмїхайтесь.

Хібá менє зобїдила людина ?
То як же я терпіти мұшу мóвчки ?

Змїркұйте лиш и сєрцем издрїгнітесь ,
Устá собї рукою затудїте.

* * *

Подұмаю — и весь похолодїю ,
Затрұсиця від страху моє тіло .

Чого вонó, що злим на світі дóбре,
Живу́ть, цвітуть, вбиваю́ця у силу?
Кругóм лихі́х їх сем'я́ процвітаю́ть,
Іх пáмолодь розмно́жуєця лóбо.

Госпóда їх не дізнає турбóти,
И Бóжий мезл минáє окая́нних.

Корóви їх приплóдом звеселяю́ть,
И ялови́ць нема́ між їх стада́мн.

Сем'я́ у них росте́ мов та отáра,
Дітвóра їх танцю́є кругóм ста́рших.

З банду́рами, с цимба́лами, с піснями
Серéд госте́й весели́х веселя́ця.

У рóскоші вичаю́ть вік щасли́вий,
Вмира́ючи, не му́чяця, не сто́гнуть.

А лю́де сі від Бóга одверну́лись:
„Байдуже́ нам про твій за́кон спасе́нний!

Якá корі́сть Всеви́шньому́ служи́ти?
Якé добро́ з моли́тви чоло́віку?“

Хіба́ вони́ не пéвні в свої́м ща́сті
(О, пропа́ді лихий со́віт від ме́не!)

Чи по́часту ви́дали ви, що гáсне
У злю́щого в на́меті є́го сві́тло,¹⁾
И що Госпóдь гніво́м лихі́х кара́є?

Чи по́часту їх ві́тер, як по́лову,
И бу́ря, мов со́лому, рве́, розно́сить?

---

¹⁾ Иов берé ті самі слова́, що є́го ни́ці при́телі
вжива́ли як стра́шили є́го Бóжою кáрою на нечесті́вих.

Мовлявте : „Скара лихих на дітах“.

Що діти? ні, нехай самих карав,

Щоб бачили лихі свою руїну,

И напились из чаши його гніву!

Чи страшно їм на горі сємтю кидать,

Коли самі свінчили вік безпечно?

* * *

Та ні, не нам на розум наставляти
Того, хто всіх на високостях судить.

Одін вміра у щасті та в роскошах,
Ні клопоту, ні нужди не дізнавши.

Хліви його від молока парують,
Столі його погнулись від м'ясива.

Другий вміра у нужді та в скорботі,
Ні роскоши, ні щастя не дізнавши.

Обох земля присіпле своїм прахом,
И хробакі обом їм тіло вкріють.

* * *

О, знаю я, що в вас за тайні думки,
И за що ви мене так осудили!

Ви мислите: „Де дівся дім тиранський?
Де той намет, що кублились ледачі?“

Спитали б ви в тих, що шляхи верстають¹⁾
Вони б святі вам правду розказали.

---

¹⁾ Ті люде, що верстали далекі дороги, вважались за найдосвідченших у правуванні народом, бо знали, що з ним дієця по інших землях.

„У день судá лихий не погибає,
И Бóжий гнів ледáчого минáє.

Хто прáведним, допiк би ёму́ слóвом,
Воздáв ёму́ за всі ёго́ непра́вди?

С перéпихом несуть ёго́ на мáрах,
И згóрда він из кáмiнню говорiть.¹⁾

Легкá ёму́ землá серéд долиннi.²⁾

Потáгнуця слiдо́м ёго́ громáди,
И бéз лiку попередiли злóго.³⁾

* * *

Химéрами менé ви розважáли,
Проти менé у сёрци́ зло таiли.

Почáв тодi Флихвáз Темáнський, и речé :

Чи чоловік потрібен нá що Бóгу?

Нi, тiльки сам собі розумний служить.

Щò Бóгови из щiрости твоéi?

Про щò ёму́ життá твоé правдiве?

Чи думавш, що з лiку він карáє,

Щò бóде він судiтися с тобóю?

Чи в кiнець твоiй несiтiй злóсти?

Чи в лiчбá твоiм непра́вдам лiютим?

---

1) Се всть из надгрiбка, що на ёму́, Фiпецьким зви-
чáем, стáвили статую, а тáкож вирiзували нáдписi.

2) Був тодi звiчай ховáти мёртвих по долинáх коло
гóродiв.

3) Розумити трéба тут, що, вбачáючи слáву и богáц-
тво нечестiвого, пiйдуть лiуде ёго́ слiдо́м кiпами, а скiльки
було тих, що ходили ёго́ рóбом за прежнiх чáсiв!

Ти брав заклад в братів твоїх даремно;
Ти з гóлого здійма́в о́станнє ря́м'я;

Ти не дава́в на́питись подоро́жнім;
Ти прогана́в голо́дного від себе.

Захо́плював поту́жний лю́дську зе́млю;
Хто був страшний, той панува́в безпéчно.¹⁾

Вдови́ць ні с чим ти одпуща́в від себе,
И сироти каліцтва здобува́ли.

От че́рез се круго́м тебе́ запа́дні,
Кара́всья ти стра́хом та бідóю.

Сиди́ш у тьмі, круго́м себе́ не ба́чиш,
Пото́пом вод окри́ло твою́ ду́шу.

* * *

Госпо́дь живе́ на небеса́х висо́ких;
На зóрі глянть, як ви́соко возні́сся!

А ти ка́зав: „Що зна́тима Всеви́шній?
Чи змо́же він крі́з те́мряву суди́ти?

Зап'я́всь круго́м він хма́рами густі́ми,
И тількі знай небéсний круг обхо́дить.“

Держи́сья ти старо́го беззако́нства,
Ти ду́мавш, як ду́мали пога́нці,

Що зне́сені з землі́ до чоло́віка,
И ко́рінь іх вода́ пови́рива́ла.²⁾

Мовля́ли бо: „Не хо́чем ё́го зна́ти:
Що змо́же нам зроби́ти Всемо́гутній?“

---

1) Блхива́з дорекáв сим Йо́ва че́рез те, що він, я́ко суддя́, му́сів був не дава́ти беззако́нним по́пуску.

2) Спо́минка про всегоси́тній потòп.

А він же то намножив ім господи...
О, пропаді світ лихих від мене!

Руїна їх возвеселить правдивих,
Сміятися з них будуть неповинні:

„Погинули без сліду наші злюби,
Поже́р о́гонь непра́ве їх надба́ння.“

* * *

Верніся знов до Бóга, и спасе́ся,
И верне́ця до тебе щасна дóля.

Прийми́ з є́го пречисти́х уст нау́ку,
Слова́ є́го схова́й у щі́рім се́рці.

Уста́неш знов, як верне́ся до Бóга
Та проже́неш з на́мету сво́го кривду.

Повикида́й ска́рби свої на смі́тник,
И зо́лото повисни́ай у во́ду.

Тобі Госпо́дь вели́ким ска́рбом бу́де,
Небе́сний ца́рь — горю́ю срібляно́ю.

И бу́деш ти у мі́рі з Всемо́гущим,
Без тре́пету зве́деш на є́го о́чі.

Проха́тимеш — и він тебе́ почу́є,
Спевни́ш є́му́ свя́тій обі́тниці.

Задума́єш — и все тобі уда́сця,
Сві́титиме на сте́зці тво́їй сві́том.

У сми́рності, ти вго́ру вознесе́ся:
Щасті́ть Госпо́дь — хто о́чі поту́пляє.

Спасе́ця й той, хто провині́в у Бóга,
Спасе́ця він тво́єю чистото́ю.

Почав тоді Іов, и речé:

Ще раз менé осúджено за слéзи,
А щò вони протí моéи мýки!

* * *

Колиб міні знайти осéлю Бóжу,
И до ёго престóлу доступитись,

Тоді б ёмú все дíло моé вíвив,
Уста б моі я спóвнив оправдáнням.

Нехай би він збивáв менé словáми, —
Дознáвся б я, якá у ёго дúмка.

Замíсь тегó, щòб сíлою лякáти,
Нехай би він принíкнув трóхи ўхом.

Тоді б знáв, якá у прáвди смíлость,
И перестáв менé судóм тíснити.

Та щò ж! пíйдú на схíд — ёго не мáв;
На зáході шукаю — не знахóджу.

Чи, мóже, він на півночі? — не бáчу;
Чи в глибинáх полúдня? — не заглéджу.

Бо знáв він мою безвíнну совíсть:¹⁾
Як зóлото я з гóрну в ёго вíйду.

Моя ногá ёго слíдóм ходíла,
З ёго путá я не звертáв нíколи,

Не хíбив я протí ёго закóну,
Ёго словá ховáв у щíрím сёрці.

---

¹⁾ Іов, в вели́кої скорбóти, дúмає, щò Бог від ёго ховáвця затíм, щò колиб вíслухав ёго оправдáння, то мýсív би верну́ти ёмú прéжню лáску.

Так хоче він, то хто ж ёму розрає?
Надумався — и зробіть цю замислив.

Спевніть усє, що вірік прóти мене,
А може вже и інша в ёго думка.

Тим я боюсь у вічі ёму глінуть.
Подумаю — и страх менє обійме.

Він дав міні знарóшне сєрце мляве,
Знарóшне він льяєв менє стра́хом,

Щоб тьма менє на віки не пожєрла,
И встереглась мой душа від згуби.

* * *

Чому Господь так не спорядить часу,
Щоб день судá ёго на світі зна́ли?

Загла́джують безбо́жники гряни́ці,¹⁾
И кра́дений това́р пасу́ть безпєчно.

Сиріцького осла́ жену́ть у вью́ках,
Бєру́ть в закла́д волá удовинóго.

Убо́гого знево́люють зверта́ти,
Хова́юцця від них безсі́льні лю́де.

Пригні́чені — мов у степу́ она́грі:
Удóсвіта встаю́ть шувáти піщі,
Году́в степ голо́дну іх дїтвóру.

Вони́ свій хлїб у полі́ зажинáють.
И виногра́д в лихóго пáна кра́дуть.

---

¹⁾ Між іншим злом, яке чинили тоді можливі люде, вважали вони межі и переносили грянничні знакі, а вбогі люде не востілювались іх позивати.

Як день, так ніч, без рíм'я на хребтіні,
Від хóлоду не мають чим окрítись,

У гóрах їх дощáми пробивáє,
До кáмення притудююця тілом.¹⁾

Харцізиники! вони в заклáд від лóня
Беруть дítей у мáтері-вдовіці.

Когó вони до нítки обідрáли —
Голóдніи важкі снопí ім но́сять,

Видáвлюють одíву з їх олівок,
И виногрáд ім дáвлять на тще сёрце.

* * *

Из гóродів встає під нéбо лéмент,
Вміраючи про відомщéння про́сять, —
И Бóгові про людськíй плач байдуже.

А в такі, що ненавідять свítло,²⁾
Цураюця освiченого шлáху,
И стéжками Госпóдніми не хóдять.

Перéd свiтом устáне розбишáка,
Убóгого, безсiльного вбивáє,
И поночі блукáє злодіяка.

Перéлюбець смеркóм свогó чигáє;
„Нiхтó менé під вéчiр не пiзнáє“, —
И на лицé покрiвало накiне.

А тi в домi під тёмну нiч улáзять,
А в день сидiть по ймах поховáвшись,
Не знáючи, якé у Бóга сóнце.

¹⁾ Щоб закрити хоч частину свого тіла.

²⁾ Говорить про тих злочинців, що не в день, а вночі
кóять лiхо.

Бо ráнок ім — мов смёртна тьма, погібель ;
Побáчивши, що світ, дрíжяць від стра́ху.

Лéгкі вони́, мов тріска сэред хвилі,
Прокл́ята їх на світі займанщíна,
Не знáтимуть до́роги садові́.¹⁾

* * *

Як сніговá водá від спéки сóхне,
Так поже́ре могíла нечестíвнх.

Забúде їх те лóня, що пестíло ;
Робáцтво їх обíме під землéю ;

Нíхтó про них не спогада́е лю́бо ;
Мов дéрево розбíте, вони́ бúдуть.

Що на́падом бездítню пожа́рають²⁾
И о́щаду не чíнять удовíці.

А все та́кі їх Бог держíть на світі,
И підíйма́, як жíзнi вже не ча́ють.

Да́е Госпóдь ім пéвність и безпéчність,
Ёго́ рука́ над ними простяѓлася.

Хоч мруть вони́, та посерéд роско́шнв,
Хоч па́дають, да як усé на світі.

Їх зрíзують, як спі́лий кóлос в полі́.

Неха́й же хто дока́же, що я хiблю,
И рі́ч мою́ у нiвець перевéрне.

---

¹⁾ Від степові волокіти, того бедуїства, не перé-
дуть ні́коли до статéчного пóбиту культóрного.

²⁾ Як нема́ в удовí дiтéй, то ві́кому ii й оборо́няти.
Се вже бу́ла найбеззащитнiща и́стóта в ті тяжкі́ часи́.

Почав тоді Валдад Савхейський, и рече:

Страшний Господь потугою своєю,¹⁾
Він творить мир на висотах небесних.²⁾
Хто воїнство його злічити може?
И на кого не лещця світ Господень?
То хто ж би зміг оправитись у Бога,
Жіноцький син — очиститись у його?
И місяць сам не йсен перед Богом,
В очах його и зорі не блискучі;
То як же б то черв'як той стався чистим,
Той чоловік, той прах, та гниль нікчемня!

Почав тоді Иов, и рече:

О, як же ти безсильного піддержав!
Підпер всі правицю слабовиту!
Як темного навів на добрий розум,
Премудрістю зарятував невдачу!
До кого ти звертаєш своє слово?
И чий се дух уста твої подвігнув?³⁾

* * *

---

1) Вбачаючи Валдад, що не переможе Іового нарекання, хоче йому довести, що безумно добиватись аж до престолу Божого, и звичайним робом прославляє Божу потужність.

2) Між небесними силами.

3) Насміявшись над мизерним розумом Валдадовим, Иов сам розкїнув перед ним пишну картину Господнього величчя. Се в ті часи була звичайна матерія поважної розмови, и кожен, як умів, силкувавсь виявити Божу силу и правду.

Он вѣдетні, и ті по під моря́ми,
Під творивом морським дріжя́ть від стра́ху.¹⁾

Без по́кришки у Бо́га преиспо́дня,
Безо́дню він як на доло́ші ба́чить.

В порожня́ві він роспро́стѣрив сі́вер,
Ні на чо́му важку́ повісив зе́млю.

Звелі́в вода́м згрома́дитись на хма́рах,
И ваготи́ не чу́ють, не порву́ця.

Завішує́ лице́ свого́ престѣ́лу,
Насу́пивши попе́ред є́го ту́чі.

Оче́ркує вели́кий круг на вода́х
Там, де зоря́ грانی́чиця из тьмо́ю.²⁾

Підва́лини небѣ́сного черто́гу
Хита́юця, як запала́є гнівом.

Він сі́лою коли́ше сі́не мо́ре,
И му́дрістю драко́на побива́є.³⁾

Дихне́ Госпо́дь — и вѣя́сниця не́бо,
Сягне́ Святий — и созда́юця зо́рі.

С кра́чку ми вбача́єм є́го тво́ри,
Видале́кі зачу́ли є́го пра́цю:
Хто зміг би грі́м є́го поту́ги чу́ти?

---

¹⁾ Нага́дує на якийсь пере́каз про воюва́ння вѣлетні́в (тита́нів) з Бо́гом. Такий пере́каз ми зна́ємо про Ме́ртве мо́ре, що ніби під є́го вода́ми сидя́ть вѣлетні́ за буяту́вання́ проти Бо́га.

²⁾ Тоді́ думали, що земля́ навкру́гі обліта́ вода́ми так би як от кру́гле ві́ко, або́ покотѣ́ло.

³⁾ Читай ст. 7 при́писку 2.

Почав знов Иов, и рече:

Божуся тим, хто наступив на мене,
И хто мене гіркою напував:

Поки в мене у тілі в дихання
И житні дух Господень мене двіже,¹⁾

Мої уста лукавого не скажуть,
И мій язик неправди не промовить.

До віку вас правдивими не визнаю,
Невінності моєї не зречуся.

Узявся я и буду боронитись,
Бо всякий день творив я Божу правду.

* * *

Нехай же хто лихих моїх осудить,
Напасників поверне в виновачтво:

Якб у них зостанецця надія,
Колі Господь ім нітку переріже?

Чи до плачу їх ухо він прихилить,
Як їх поб'є година нещаслива?

Чи зве лихий з одрадою Благого,
Чи молиция з надією Святому?

Я вас навчу, як Бога розуміти,
Відкрию вам святи його присуди.

---

¹⁾ Иов повертає проти своїх осудників ті самі установи Божої цравди, що вони його лякали ними. Він думає, що Бог карає тільки злих, а він, а його приятелі злі. Він уповіває (читай ст. 42. приписку 3.) а його приятеліам ні на що вповіали.

Вбачали ви своїми їх очіма;
И на що б вам пусте ригати слово ?

Ось що судив Господь лукавим людям,
Ось що Святий готує безаконним.

Сини у них ростуть під меч кривавий,
Увуйки їх у-півні жить не будуть.

Челядників їх вигубить помир'я,
И вдови їх слезами не заплачуть.

Нехай срібля намножать, як полони,
А суплаття надбають півні скрині, —

Одягнуця у ту одіжу праві,
Поділяця грошіма непорочні.

Будинки в них — мов кашпучки у молі,
Збудовані так міцно, як катрага.

Богатими заснуть вони в остання:
Прокінуця — мов сон усє почезло!

Мов, той потоп, обійме страх ледачих,
И вихорь їх серед ночі підхопить.

Хуртовина зі сходу на їх найде,
И вімете из місця їх як сміття.

Господь що-день пускає на них стріли,
Від постраху, від грізьби стуманіють.

Сплесне народ руками на руїні,
И свістом їх погібель повитає.

* * *

Знаходимо в землі срібляні жи́ли,
И зóлото знайшовши очищаєм.

З землі копа́ть залізо ми умієм
И с ка́меня черво́ну мідь то́пяти.

Освічуєм підзе́мні глибокóсті,
Розгля́дуєм ка́міння с каганця́ми,
И смёртна тінь від нас їх не закрі́в.

Копáємо прохóди під земле́ю;
Людська но́га там з ро́ду не ступáла.
Висіть вона́ далéко від осéлі.

Оця́ земля, що хлібом нас году́є,
В серéдині огня́ми вся порі́та.

В ка́мінні там вивóдяця сахві́ри,
И зóлото лежіть піско́м блискучим.

Путя́ туді не зна́в хі́же пта́ство,
Не заи́рне и ра́ріг туді о́ком.

Дубривне́в звір'я́ там не бувáло,
Леві́ного там не побáчиш слі́ду.

До са́мого гра́ниту ми дохóдим,
И ру́шимо підóшву гір висóвих.

Прору́буєм кана́ви в щирім ка́мні,
Вбачáємо сокрови́ща очі́ма.

Уміємо протóчини гаті́ти,
И схóване на Бóжий світ явля́ти.

А де зна́йти премóдрости богáцтво?
Де ро́зуму свято́го дошукáтись?

Ніхто́ б ё́му ціни не вмів зложі́ти:
Нема́ ё́го на світі між живі́ми.

Спита́ємо в безóдні, — „Ні, не ма́ю!“
Спита́ємо у мо́ря, — „Ні, не зна́ю!“

За зóлото премудрости не купиш,
И рóзуму за грóші не здобудеш.
Не продають за зóлото Охвiрське,
За дорогi онiхи та сахвiри.
Нi з зóлотом, нi с кристалём рiвнiти
Премудрости, хто б мав ii, не бóде.
Протi ii нищó корáли добри,
И пёрлами ii не оцiнити.
Шкодá ii с топáзами рiвнiти
И на вагу из щiрим злáтом клáсти.
Звiдкiль вона прихóднть, ся премудрiсть,
И як знайтi, де рóзум пробувае?
Не бачили ii людськiвi бчi,
Не зуздрило ii й небесне птáство.
Однá трунá та смерть говорять стiха:
„Чувáли ми, як рéчено про неi.“
Госпóдь один шляхi до неi знае,
Вин знае, де премудрiсть пробувае.
Бо дiвниця аж у кiнцi земнii,
Вбачае все, щó дiецця пiд небом.
Як вин держить вiтри у рiвновазi,
И мiряе вагóю бóрни вóди,
Як подае дощám свої закони,
Визнáчуе дорóгу блискавицям, —
Тодi вона в ёго перед очiма,
Тодi ii вин творить, озирáе.
И гóлосом ясуе чоловiку:
„Госпóдень страх — оцé святá премудрiсть.
Цураiйся зла — оцé правдiвний рóзум.“

~~~~~

Почав тоді Иов, и рече:

О, хто б мене зробив таким, як був я,
Тоді, як Бог дививсь на мене з неба,

Як він світив на мене своїм світлом
И розганяв темноту кругом мене, —

Таким, як був я в цвіті мого віку,
Як Бог витав по над моім наметом,

Як був Господь нище благій до мене,
Кругом мене сини мої сиділи,

Як я топив у маслі мої ноги
И с каменя точив олию добру,

Як я ходив из хутора у город
И засідав серед громадських мужів!

Ховалося від мене парубоцтво,
Старі діди стояли повстававши.

Князі язик держали за зубами,
Уста собі руками закривали,

И замірав у дуків зичний голос,
И прилипав язик до їх гортані.

Бо хто чував про мене, славословив,
А хто вбачав, хвалив мою потугу.

Я визволяв нещасних из тісноти,
Обороняв сиріт безоборонних.

Благословляв мене хто марно гинув,
И вдовинé возвеселяв я серце.

Невінністю як шатами вкривався,
И правдою як царством величався.

Сліпо́му був на стéзці я очі́ма,
Нога́ми був безно́гому калі́ці.
За ба́тька був убо́гим, безприхíльним,
И розбіра́в я ді́ло чужозе́мця.
Я че́люсті троці́в ляхі́й непра́вді,
И відніма́в з зубі́в у не́ї здобі́ч.
Я говорі́в: „Умру́ в гнізді́ зати́шнім,¹⁾
И в ста́рості́ лічи́ть годá забу́ду.
Купа́юцца в воді́ мої́ коріння́,
Мі́ж лі́стяма в мене́ но́чуютъ ро́си.
Мо́я хвала́ раз по́ раз процвіта́е,
Мі́цнів лук в мо́їй руці́ потужні́й.“
Від мене́ всі́ пара́ди дожи́дали́,
И слуха́ли мо́го глаго́лу мо́вчки.
Проти́ мене́ ніхто́ не озива́вся,
Мої́ слова́ масті́ли лю́дяма ду́шу.
Як ні́ва же́де дощу́ се́ред засу́хи,
Так жа́дали́ всі́, поки́ я покажу́ся.
Я був дощéм се́ред сухо́го лі́та,
Вони́ в мене́ шука́ли прохоло́ди.
Вони́ мене́, як до́щик, жа́дали́,
Уста́ свої́, мов скі́ба, відкрива́ли.
Як усмі́хну́сь, оча́м не дові́рають,
И сáево́ ли́ця мо́го збіра́ють.
Куди́ прийдú, на по́куті́ сідáю,
Мов ца́рь сиджу́, се́ред люде́й ору́жні́х,
Се́ред сирі́т — пора́дник и засту́пник.

1) Се єсть — у добрі та в щасті, серед рідної сем'ї.

Тепер же я — сміховище в молодших,
Чийх батьків я нарівні не ставив
С пастушими собаками моїми.

Про що міні здались нікчемні рўки¹⁾
Недоростків, що мёрли молодими —

Від голоду, від злиднів и скитання
Серед степів безвідних и безхлібних
По мовчязнім, занедбанам пустїнам, —

Що лістями живїлись молодими,
Коріннями сирїми годувались?

З оселї їх, мов звіря, проганяють,
Кричя́ть на них, неначе на злодіїв.

Живу́ть вони по ймах та байраках,
Між скелями, в печерах сумовїтих.

Рикання їх в чагарниках чувати,
Качаю́ця в гаїх поміж кущами.

Синї батьків безумних и безсла́вних,
Що про́гнано кийми з між наро́ду.

И я тепер на приспівки їм здався,
На віга́дьки мизерним знадобився!

Вони́ мене з огїдою минають,
И плюну́ти у вічі не боя́ця.

¹⁾ У всім, що йде за сям словом, Иов прирівнює батьків своїх осудників до циган тамешних. Волочилось тоді коло Палестини якесь мизерне ко́дло, слабосильне и такє владашіле, що люде не хотїли приймати єго до найнїжчих послуг у господарстві. Остатки сєго ко́дла вімерли з голоду по узгрянїчях Палестїнських.

Немає в них ні міри, ні звичаю,
Зняли з себе оброть передо мною.

Мизérники встають на мене справа,¹⁾
Підкошують мої безвінні нóги,
Прокладають дорóги свої злюці.²⁾

Мої стежки псують, переривають,
Наважились гуртóm мене згубіти.
Хто ж б́уде їм на поміч помагати ?
Ламáюцца мов у пролóm замкóвий,
Потужніють руїною моєю.

Обняв мене великий страх и трéпет ;
Достáток мій мов б́ура розімчала,
И зникнула, мов хма́ра, щáсна дóля.

* * *

Тепér мо́й дуна́ слéзáми лéцця,
Злиде́нні дні мене́ опанувáли.

Німа́я ніч гризе́ недужні кóсті,
Не спит хробáк, що в́їся міні в се́рце.

Від бо́лести изсо́хло моє́ тіло,
И, мов тісна́ одéжа, мене́ сті́сло.

у грязь мене́ повéргнув Всемоѓущий,
Зміша́вся я из по́пелом и пра́хом.

Молю́ е́го, а він мене́ не чу́є ;
Вклоня́юся, а він мене́ не ба́чить.

1) Се єсть щoб докáзувати на суді. Докáжник стано-
вився справа в винува́тця.

2) Він себе́ вважає за обло́женого в зámку від непри-
я́теля,

Ти, Господи, зробівсь немилосéрдним,
Тісний менé потúгою твоєю.

Підняв менé на крила твогó вітру,
И ростопів диханням твоім бúrним.

Бо знаю я — ведéш менé на той світ,
Де зйдуця всі люде в одну кúпу.

* * *

Шкодá мольбі! він простягá правицю,
Плачú могó и лéменту не чúв.

Якá ж корість, щó я втішав нещáсних,
И вболівáв над дóлею убóгих?

Я щастя ждав — на злігодні здобúвся;
Я світу ждав — у тёмряві зістáвся.

Болить-кипить гiрка мо́я утрóба,
Гніте менé годíна нещасліва.

Счорнів, змарнів, та не од вітру й сóнца,
Серéд людéй кричú, на нóги знявшись.

Я брáтом став худóму сiромáнцю
И стрóвусам, щó квілять по пустiні.

Попáдалась шматкáми мо́я кóжа,
Кісткi мо́ї від жáру погорiли.

Не пісня, плач в моiх бандúрних струнах,
Мо́я сурмá по мёртвому голóсить.

* * *

Умóвився з моiми я очiма:
На дiвчи́ну дивiтися не вáжусь.
(Якú Госпóдь пішлé на менé кáру?
Язá мо́й від ёго бúде дóля?)

Хіба за гріх не стáneця руіна,
Не стáneця погібель за неправду?

Хіба Госпóдь моїх ступнів не лічить,
И не вважа́, куді я оберну́ся?)

Коли я йшов дорогою ома́ни,
Коли нога́ мо́я ступа́ла криво́,

(О, зваж мене́ на пра́ведній важни́ці,
И подиві́сь, яка́ мо́я правди́вість!)

Коли зверну́в я с про́стої доро́ги
И сєгріша́в так сєрцем, як очі́ма,¹⁾

Коли в мене́ були́ нечисті́ ру́ки, —
Нехай́ чужі́ пожну́ть щó я посі́яв,
И на землі́ погібне́ весь мій ко́рінь!

Коли шалі́в я від очей́ жінóчих,
И нітис́я в сусі́да під двері́ма,²⁾

Нехай́ мо́я жонá впаде́ в нево́лю,
Най стáneця утіхо́ю чужо́ю.

Бо се вина́ страшéнна из страшéнних,
По всій землі́ кара́ють її́ сýдді.

Се — по́ломъя́, що пожира́ до кри́хти
И розоря́ лю́дину до оста́нку.

Коли раба́ мого́ або́ раби́ню
Я пригніта́в, прида́влював на сýді;

¹⁾ Се єсть: Коли, замість то́го, щóб йти́ по за́кóну
Бо́жому, я йшов за грішними́ очі́ма.

²⁾ Дожи́давсь по́ки вийде́ чужа́ жонá, щóб учини́ти
перéлюбство.

(Я міркував: А що, як Бог озвєцця,
И нам обом зведить на суді стати?)

Хіба не він создав раба и пана?
Хіба не він зачав обох в утроби?)

Коли я гнав убогого від себе,
И не вважав на слєзи удовиці;

Коли я хлїб їдав не подїливши,
И сиротá у мене не кормївся;

(Из малечку я був сиріцьким бáтьком,
Від мáтері — проводирём удовам)

Коли когó вбачав я без одєжі,
На хóлоді та на дощі в бідóті,

И не зодіг ёго з мого достáтку,
Щоб дякував мінї у сєрці мóвчки;

Коли підняв я рúку на прибу́ду,
Надіючись на судову́ підмо́гу:

Нехай плечé покине мою рúку,
Нехай рука́ одділиця від лїкта!

Нї, я боївсь Святóго прогнївити,
Я знав свою мизєраїсть пєред Бóгом.

Коли я клав на зóлото надїю
И говорїв: „На тебе уновáю“;

Коли моїм богáцтвом я втїшáвся
И пóвнею моєю веселївся;

Коли вбачав я сóнце в ёго слáві,
Чи мїсяця — як він пливє-снїє,

*

**И похитну́всь у вірі пе́ред Бо́гом,
Уста́ мої зату́лював руко́ю;¹⁾**

**(Се гріх ни́цє вели́кий, несказáнный,
Я б сим гріхо́м від Бо́га відступі́всь)**

**Коли втіша́всь воро́жнм я неща́стям,
Коли́ я був щаслі́вий чу́жим ли́хом;**

**Коли́ я кляв мо́го врага́ прокліно́м,
И согрі́шив, бажáвши є́му́ сме́рти;**

**Коли́ знайти́ тако́го бу́ло мо́жна,
Щоб до схочу́ у ме́не не наі́всь;**

**(Ніхто́ в мене́ не спав під го́лим не́бом,
Захо́жому я відчині́в воро́та)**

**Коли́ я так, як рб́лять грішні́ лю́де,
Хова́в гріхі́ в та́ємній свої́ думці;**

**Коли́ не смів я́витись се́ред ра́ди,
Бо́йвшись грома́дської́ знева́ги,
И замика́всь, хова́ючись в госпо́ді;**

**Неха́й пода́сть хто чу́є моє́ сло́во,²⁾
Я підпи́шу на су́ді оправда́ння,
Та щоб и він скрепі́в свої́ докáзи!**

¹⁾ Нага́дує про боготворе́ння небес́них світи́л, що гу́-сто бува́ло то́го помі́ж Ора́бами.

²⁾ Иов перерива́є сво́є сло́во, щоб об'я́вити, що він го́тов підписа́ти все що́ говорять; тільки́ бажа́є, щоб и є́го докáжчик, Госпо́дь Бог, зробі́в те ж са́ме. Зві́чай пісавого́ правува́ння був у Є́гипті, як се зна́ємо з Диодора́ Сицилі́-ського, I, 75.

Носітиму я на плечі ци́дулу,¹⁾
На голові — мов днаде́му че́сну;
Злічу́ ступні мої перéд судде́ю,
Я присту́паю мов царь до ёго зго́рда)
Коли́ земля мо́я кричіть від мене
И бóрозни мої слéзами ллю́цця;
Коли́ я ів її врожа́й без пла́ти,
Одні́вши в тих, що та́жко працюва́ли:
Неха́й міні, замісь пше́ниці, те́рен,
А бодя́к замісь ячме́ню ро́дять.

[Тут кінча́юцця *Ивові* ре́чі.]

И перестáли трі прия́телі *Ивові* одвітува́ти ёму́, бо він заті́всь на свої́ пра́ведності. Заго́ривсь тоді́ гніво́м *Гліву́с²⁾*, син *Варахійлі́в*, *Вузій-тїяни́*,³⁾ из ро́ду *Рамóвого⁴⁾* загорі́всь він перш протн *Иова*, що він хо́че оправді́ти сво́ю пра́ведність перед Бо́гом; загорі́всь він та́кож и протн ёго́ трéх прия́телі́в, що вони́ не зумі́ли гара́зд ёму́ одвітува́ти, а тим ча́сом осуді́ли ёго́. Не мо́жна бу́ло *Гліву́сові* аж и до́сі одвітува́ти *Иову*, бо і́нші бесі́дникн бу́ді ста́рші за ёго́. Як же побá-

1) Се е́сть: Не бо́юсь я, щоб що́ через те вия́вилось; я тим пишáтимусь.

2) Про се́го́ бесі́дника не про́писано в прóбозі; и в епї́лозі та́кож нема́ про ёго́ спо́минки. З се́го́ як и з де́-чого і́ншого до́розумі́вась, що все ёго́ сло́во при́писане в по-ё́мі навпро́слі, кимсь і́ншим, а не а́втором.

3) Пле́м'я в кам'я́ній Ора́внї.

4) Про та́кий рід ві́де не спо́мина́ецця.

чив, що вони вже не знають, що казати, тоді він розгарячивсь велико.

И почав Єливіус, син Варахійлів, Вузїтанин, и рече:

Я молодий, ви всі від мене старші,
Тим я боївсь из словом вириватись.
Не смів я вам що думав зъясувати.

Я міркував: „Нехай говорить времья,
Нехай старі премудрість виявляють.

Та що ж, коли премудрість — дар Господень,¹⁾
И розум нам дає дихання Бже!

Не всі старі премудрости доходять,
Не сивина на світі правду творить.

Оттїм же то до вас я обізвўся:
Послўхайте, якá у мене думка.

Я вислухав усі розмови вáші,
Я нахїляв г бесєді вашїй ўхо,
Аж поки ви й оцáдок зачерпнўли.

Я йшов у слїд за кóжним вáшим словом;
Тепєр скажў: Ви Иова не збили,
Не вмїли ви єму одвїтувати.

Не говорїть, що він — „живá премудрість,
Хїбá сам Бог єго переговорить!“

Хоч він до вас, не до мене глаголав,
Та я єму зумїю відказати.

* * *

¹⁾ Евреї думали, що всяка сила в чоловіка, чи то в тілі, чи то в душі, берєця від Божого дихання.

Зумійлися! всі чётверо замóвкли,
Прóти менé нi слóва не пробóвкнуть.

Я дóвго ждав, покi вони скiнчáють,
Зупiняця, усé переговóрять.

Скажú ж и я, якi у мéне мiслi,
Вiдкрию й я, щó знáю й розумiю.

Устá моi испóвненi слóвaми,
Не змiстиця у мéне дух у грúдах.

Як вiнний мiх, я пóвен, пóвен слóвом;
Як молодé винó, вонó шумúє.

Не мúшу я мовчáти перед вáми,
Нехáй мiнi полéгшає на сёрци.

Не подивлюсь, не ввáжу нi на кóго,
Лестiтися нi до кóгó не бúду.

Не вмiю я пiдхóдити, вилáти, —
Сварáй менé Госпóдь за нице слóво!

* * *

Ти, Иове, послúхай мóго слóва,
И нахили до мéне своé úхо.

Моi устá до тéбе обiзвúця,
И мiй язик до тéбе возглаголе.

Слóвa моi всю прáвду тоби скáжуть;
Щó в сёрци є, не затаю нiчóго.

Сздáв менé Госпóдень дух премúдрий,
Живiть менé Всевишнёго дихáння.

Колi снагá, вiдкажеш мiнi пóтим;
Надúмайся и будь напóготовi.

Обідва ми в очах у Бóга рівні:
Менé й тебе він виліпив из глини.
Тобі менé вже нічого лякáтись,
Бо сілою на тебе не наліжу.¹⁾

Ти говорів у слух моéго ўха,
Ищé й тепер твої слова я чую:
„Невинен я, не грішен перед Бóгом,
Нема́ в менé несправди ні пиліни.
Госпóдь шука́ за щó менé скарати,
Мов вóрога, тиснить менé могу́щий.

Закóвує в кайдáни мої нóги
И всі ступні очима назирає.“

Скажу́ тобі, що ти в сéму неправий,
Бо вище він усіх людéй на світі.

Шкодá тобі на ёго жалкувати:
Щó творить він, то знає сам для чо́го.

Говóрить він однім до чоловіка,
Або й двомá (та людя́м те байдуже):

Раз через сні и приви́ддя ночні́
Ув обляги, як лю́де на спочівок
Розійду́ця и всі позаснипають.

У ту добу́ він ўхо чоловіку
Відту́лює и промовля́ словами.

¹⁾ Се — проти того́ слова Иового, що Бог не дає́ ёму́ говорити, залікуючи ёго своєю́ сілою, и що не рівне́ правува́ння між ним и Господом Бóгом, яко́ слабосильного́ с поту́жним.

З ледачого путя ёго звертае,
И гордощі, неначе бо́лесть, лічить,
Щоб він не впав у яму беззаконну
И остерігсь від лука нечестивих.
Удру́ге знов — через тяжкі недуги,
Через страшну ломоту на постелі.
Цура́вця тоді людина хліба,
Від ласощів одвернеця солодких.
Опа́дує на чоловіку тіло,
Ссиха́юцца в ёго костях су́стави.
Ступа́є він ногою в домовину,
И жизнь ёго — в руках у безпоща́дних.¹⁾
Коли ж зєдна́ він янгола на не́бі,
Из тих исто́т, що безліч їх у Бо́га,
И той ёго наста́вить, що робіти, —
Огля́неця на ёго Бог и ска́же:
„Зоста́в ёго, нехай живе́ на світі,
Бо він міні пода́в за се́бе ви́куп.“
И зно́в тоді зася́є свіже тіло,
И верну́цца до ёго молодощі.
Він мо́лицця — и чу́є Бог мо́літву,
Лице́м своїм ёго возвеселя́є,
И пра́ведність смире́нному верта́є.
Тоді благи́й співа́є між наро́дом:
„Я согрі́шив, я покриві́в душе́ю,
И не скара́в мене́ Госпо́дь жорсто́ко:

¹⁾ Янголів, що неоща́джують ко́го звеліть Госпо́дь покара́ти.

Не допустів зійти у преисподню,
И дав міні ище свій світ вбачати.“

Оттак Господь оцаджує людину
По два, по три и по чотірі рази,
Не даючи ёму в гріхах умёрти,
И держачи на світі між живими.

* * *

Ти, Иове, збагни правдиве слово,
Мовчи та диш, я буду говорити.

Коли ж яке ти маєш оправдання,
То говори, очисти свою правду.

Як же нема, то слухай мене мовчки,
Наставлю я тебе на добрий розум.

~~~~~

Ночав знов Єливус, и рече:

Премудрі, слухайте мого слова!
Учені наставляте своє ухо!

Бо ми слова так слухом розбіраєм,
Як язиком смакуєм всію їжу.

Стараймося знайти на світі правду,
Вишукуймо що є між нами добре.

„Невінен я“, промовив з гора Иов.
„Господь мене на суд не допускає.

Що обізвусь, то завдають неправду;
Не согрішив, а мучусь и болію.“

Який же бо сей Иов собі вдався,
Що він хулú так пье, неначе во́ду!

Товаришьте з безбóжниками злими,
И накладá з ледáчим окайнством.

Бо говорív: „На щò міні здалóся,
Що я ходív Господніми путáми?

Послúхайте менé, розумні люде:
У Господа неправди не буваé,
Всевишній нас кривім судом не судить.

Усякому даé він по заслúзі;
Щò заслужív, те будеш и приймáти.

Ні, ні, Господь не заподів злóго,
И с прóстого не зробить він кривóго.

Хто дав ёму у дёржаву всю зéмлю?
Хто дав ёму орудувати світом?

Коли б Святий не слúхав свóго сёрця,
Коли б зібрав до себе все дихáння,

То зáраз би усяка тварь погíбла,
И чоловік узívся б мёртвим прахом.

Хто маé ум, той слúхай мóго слóва,
И нахилí до мене чуйне úхо.

Чи вдёржав би Господь без правди зéмлю?
Ти вáжисся могу́щого судити,

Що до царів речé: „Ви харцизáйки!“
А до князів глаго́ле: „Людоiди!“

Не дiвиця на знáних и вели́ких,
Не дiвиця на вбóгих и багáтих,
Бо всі вони́ — ёго руки́ создáння.

Серéд ночі тирáни погубáють;
Встаé нарóд, диву́єця щò ста́лось,
Чий рука́ могу́щого вхопи́ла?

Господь з небес усіх нас назирає,
И всі ступні, всі думки наші бачить.

Нема ні тьмі, ні схованки такої,
Щоб заховавсь ледачий з своїм ділом

Не довгий час розвідує Всевишній,
Щоб нас судом правдивим осудити.

Без розвідок могутнього вбиває,
И іншого на його місце ставить.

Бо знає він, в чому хто провинився,
И поночі¹⁾ карає нечестивих.

Потужного як харцизяку губить
Серед людей, що дівляцца на його.

Бо Господа повинувши, забувши
И заповідь святую занедбавши,

Безбожники пригнічують нещасних,
И криком їх всю землю исповняють.

Чи мідує, то хто йому розрає?
Чи грішного карає — хто заступить?

Карає він и царства и престόли,
Щоб зупинить неправе панування,
И визволить народ ис під кормиги.

Чи сей лихий озвався так до Бога:
„Ти покарав — не буду більш грішити;

Яві міні чого не зрозумію;
Я согрішив, удруге стерегтимуся“²⁾)

¹⁾ Се єсть — тоді, як найменше вони того опісуюцца.

²⁾ Відно, що лихим зве Блввус Иова, тільки не прѳсто в вічі.

Чи вже б Господь послухав твого слова,
Сказав тобі: „Розсуджуй замість мене,
И віречи, як сам ти зрозумієш“?

Нехай тепер хто має ум говорить,
Розумні нехай нахилять ухо

Без розуму и без науки Иов
До Господа в печалі озивався.

Нехай же він дотерпиця до краю,
Бо говорів устами нечестивих.

Гріхи свої примножив він нечестям,
Сміявся з нас, у вічі з нас глумився,
И Господу противні ёго речі.

~~~~~  
Почав Єлвїус ще раз, и рече:

Чи думавш, що ти судив по правді,
И Бог тебе на небі оправдає,
Як ти сказав: „Про що міні невинність,
И в чому я від грішників щасливий?“

Я дам тобі науку про се слово,
Тобі й твоім приятелям с тобою.

Ось позирий, яке високе небо,
На хмари глянь: великі височісті!
Як ти грішиш, що в тім за нїжда Бóгу?
И що ёму, як ти переступавш?

Коді ж ти прав, яка користь для ёго,
Який ёму с твоєї правди вжиток?

Твої гріхі таким як ти шкодують,
И правдою ти служиш тільки людам.
Хоч бідниі и стóгнуть від напáсти,
Хоч и кричáть під ярмами в могúчих,
То се тогó, що не казáли: „Де він,
Создáтель наш, що рáдощі дарує,
Що учить нас над скóтом підіймáтись
И рóзумом сто́йти вище птáства?“
Оттím вони кричáть, даремне стóгнуть
И під ярмóм у злющих зостаюцца.
Бо справді Бог не слúхає безúмних,
Очéй своїх на óлухів не зверне,
Коли ж ёму ти дорекáв недбáльством,
То він тебе судитиме по правді.
Поки ж ёго страшенний гнів палає
И ніби він не знає, щó ми чиним,
То Иов, тим користуючись, сів
Свої слова химерні; нерозумні.

~~~~~  
Ище сказав Єлиу́с.

Стривáй лишéнь, я дам тобі нау́ку,
Бо є в менé ище про Бóга сло́во.
Я зда́леку зачну́ мої глаго́ли,¹⁾
И Го́споду возда́м хвалéння щі́ре.

---

¹⁾ Єлиу́с підня́вся виявити ніби якусь велику и несподівану нау́ку; тим він мусить вібра́ти свої думки, почáвши сло́во своé зда́леку.

Нема́ в моїх слова́х зерна́ неправди;
Уч́ений се до тебе́ промовля́є.

Госпо́дь вели́к, та не гніте́ нікого́:
Вели́кий він премуд́рістю сво́єю.

Він не да́є лед́ачим веселі́тись,
Розсу́джує пригні́чених по пра́вді.

Од пра́ведних оче́й не одверта́є,
Саджа́ він їх с ца́рями на престо́ли,
И сла́вою на ві́ки окривля́є.

Ко́ли ж вони́ впада́ють у кайд́ани
И му́чяцца за кра́тами в темни́ці,¹⁾

То се вони́ кара́юцца у ё́го
За про́вину, за го́рдощі без ми́ри.

Се він ім слух и се́рце відчиня́є,
Щоб слухали́ святи́х ё́го доко́рів.

Покáюцца, смира́юцца перед Бо́гом —
И доживу́ть в добрі́ и ща́сті ві́ку,
Літа́ свої́ у радо́щах скінча́ють.

Ко́ли ж глухі́ зіста́нуцца до ё́го,
То поже́ре́ їх лю́тий меч без сла́ви.

Лука́вні та́ють у се́рці зло́бу:
Не мо́ляцца, як упаду́ть в кайд́ани,

И мруть вони́ за молодóго ві́ку,
Мов па́плюги лед́ачі вроду́ли.²⁾

1) Усе́ що гово́рять він дальш направи́в він проти́
Иова́, тільки́ не пр́осто в ві́ці.

2) Броду́ли по Си́рійських капи́щах бу́ли такі́ жінки́,
що осу́джено́ їх на безсла́вне житт́я́ и на ра́нню́ смерть.

Покірного ж спасє Господь з неволі,
Бо мұками на рózум він наводять.

* * *

Він и тебе с тiснóти и темниці
На прóсторонь безкраю колись вєрне,
И стравами столі твої заставить.

Ходив всі по стєзці нечестівих, —
Оцє ж тобі и кáра по заслўзі,

Не сподівайсь гнів Бóжий підкупити:
Бо вiкупом великим не спасєся.

Чи то б то він польстівся на богáцтво!
В єго — ніщó все зóлото на свiтi.

Не призивáй до себе ніч жадáну,
Ту ніч, що злі погiнули від Бóга.¹⁾

Остерегáйсь вертáтися до думки,
Що ти прохáв собі у Бóга смєрти.

* * *

Господь велик в потўзі нескáзáнній.
Хто так як він на рózум наставляє?

Хто вкáзує єму дорóгу прóсту?

Хто до єго промóвить: „Щó ти рóбиш?“

Ти лўчче дбай про те, щóб єго слáвить
За твóрива, за чудесá всесвiтні.

Дивўецця єму усá все лєнна,
Оддалені вбачáють єго лóде.

* * *

---

¹⁾ Бог — думали тоді — судить страшний суд свiй над царями и народами в ночi. Читáй вiще, на стр. 73.

Великий він — не зможем ёго знати,
Літа ёго — незлічена бѣзліч.

Притягує з землі до себе води,
И творять з них дрібні дощі та хмари.

Окрóплює він зéмлю з високóсти,
И ллѣцця дощ на всіх людѣй однако.
Збагний хто хоч, як хмари роздеру́цця
И затрещіть на́мет небѣсний гро́мом!

То вкряцця він сяево́м огнѣним,
То вто́не він у тѣмній глѣбокóсті.¹⁾

Він б́урами 'и гріпників карає,
И пра́ведним вроджа́ї послѣає.

Праві́цю він уа́брóв блискавкѣми,
И кѣдає з небѣс на супроти́вних.

Де ступіть він — гро́мі трещѣть-грохóчуть,
Набли́жцця — и страх обѣ́ме ста́до.²⁾

Колóтицця у ме́не в гру́дях се́рце,
И ві́рватись из мѣсця сво́го хо́че.

Ой слуха́йте: се він озѣ́вся глѣсом,
Се з уст ёго грѣміть и тарахтѣає.

Він го́міном на́повнив усѣ не́бо,
И блѣскавки в конці́ землі розсі́пав.

Засяє він — и возглаго́де глѣсом,
Роскóтицця по не́бу глас поту́жний.
Ще він грѣміть, а вже стрѣла́ майну́ла.

¹⁾ Хмари прирівняно тут до чо́рного и глѣбо́кого мо́ря.

²⁾ Тоді д́умали, що ста́да чу́ють грѣм и б́уру вазда-
ле́гидь.

Тара́хаєв Господень го́лос дивний :
Ми діл ёго не можем зрозуміти.

Рече́ — сніг посіплеця на зёмлю;
Рече́ — и дощ, и ливень з не́ба лвеця.

Накля́дує на ру́ки лю́дим пу́та,¹⁾
Да відають, що він їх Сотворітель.

Тоді звіря́ у ло́говище вхо́дить,
В своїм кублі недви́жно спочиває.

Из сховища сво́го вихо́дить вітер,
Из сівера страшний берече́ця хо́лод.

Подме́ Господь — и ле́дом ста́нуть во́ди,
Загуснувши збива́юця у ка́мінь.

По хма́рам він тумани мо́крі сте́ле,
Жене́ він їх перед собо́ю гро́мом.

З обо́х боків во́ні ёго обсту́плять,
И пра́вить він їх сі́лою страшно́ю,
Повелі́ва чини́ти ёго во́лю.

Чи схоче́ він, то покара́є грішних;
Чи схоче́ він, — пока́же милосе́рдя.

* * *

Збагни́, се все ти, **Иове**, розсу́дком,
Уста́нь, поглянь, дива́м диву́йся Бо́жим.

Чи зна́єш ти, про що́ він дивне́ твори́ть,
И на́ що́ він огне́м на хма́рах сі́є?

---

¹⁾ Се всть — не дає ім хо́лодом діла робіти и по́рати поля.

Чи знаєш ти закони рівноваги
И задуми того, хто весь — премудрість?

Чого твоєї одяга тебе гріє,
Як він пішлиє із юга теплий вітер?

Чи змієш ти, як він, кувати небо,
Мов дзермало яснє с твердої сталі?

Настав же нас, що маємо казати....
Ні, лүчче вже мовчимо у темноті!

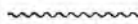
Благіаю вас: річєй моїх до єго
Не донесіть; бо хто бажав смєрти?¹⁾

Як сонєчко в густій потонє хмєрі,
И кріз її проміння не пускєє,
И вітерець повинє, — глянь на небо!²⁾

Від сівєру мов зóлотом засєє...
О, дівная, предівна Бóжа слáва!

Во віки ми до єго не доступимсь:
И сілою, и правдою великий,
Нікому він на дóпнат не відкаже.

О, бійтєся ж и чтітє єго, люде!
Не спїєне він и óком на премудрих.

---

¹⁾ Се прóти тóго, що Иов донєвнявсь послухання Бóжого, хоч би й смєрть єму за те склалась.

²⁾ Блявүс хóче, здаєццл, сказати, що нам мóжна бáчити Бóга тількї нáзирцем, по серед густої хмєри.

Одвітував тоді Господь Иовові¹⁾ с посеред
бўри,²⁾ и рече:

Хто ти такий, що хочеш затемнити
Небесний суд словами без науки?

Підпережись як лічить у поході,³⁾
И дай одвіт на всі мої пита́ння.

* * *

Де був всі, як оснував я землю?
Скажи міні, коли такий премудрий!

Хто розмірив по всій землі грянці,
Натагував верівку по тих межах?

На чім її підв'алили держя́ця?
Хто положив її наріжний ка́мінь —

Як порядно співали ранні зорі
И всі сині Господні ликували?⁴⁾

* * *

Хто воритьмі запёр хвилясте море,
Як ринуло из че́рева земного,⁵⁾

---

¹⁾ На слово Бливуса не звернув Господь уваги, — певно тим, що воно вписане кимсь іншим у поему.

²⁾ Бог, у Бврейв, не ніяко показуєцца чоловікові, як обгорнувшись хмарами и говораючи гро́мом.

³⁾ Господь вволив тут волю Ивову, що той допевнявсь у ёго суду між ним и собою. Щоб посміятись из ёго чоловічого слабосілля, він робить ёго ніби воїном, що виступа на могутшого супротивника.

⁴⁾ Про синів Господніх читай вище, сторона 4. приписку 1.

⁵⁾ Думали тоді, що море вирвалось из земного че́рева и, першим напливом своїм, затопило всю землю.

Як дав ёму я хма́ри на одѣжу,
А сі́ві тума́ни на сорóчку,
Як ви́значив ёму́ гряни́ці пѣ́вні,
Поста́вивши ворóта з вере́ймн,
И пове́лів: „Бурха́тимеш от по́ти,
Отту́т межа́ твої́м серди́тим хви́лям?“

Чи ти хоч раз дава́в нака́зи ра́нку,
И визна́ча́в зорі́ на не́бі́ місце,
Що́б обня́ла́ всю зе́млю́ по узкри́ллям
И всі́х ли́хих струсну́ла в преиспо́дню?¹⁾
Пока́жеця́ — и мов печа́ть прило́жить:²⁾
Явля́еця́ мій сві́т у пи́шних ша́тах.
В леда́чого мов кага́нець пога́сне:³⁾
Він ви́дає лиху́ сво́ю робо́ту.

Чи ти ходи́в аж до морськи́х крини́чин?⁴⁾
Чи ти спу́ска́всь на дно́ в морську́ безо́дню?
Чи ба́чив ти ворóта́ сме́рти о́ком
И те́мряви́ страше́нної́ поро́ги?

---

¹⁾ Думали тоді, що земля така плóска, як розбланий килим. Зоря́ показавши́сь на ве́бі́ и осія́вши ёго́́ разом від кра́ю до кра́ю, ляка́є злоді́в и проганя́є геть, так як лю́де вибива́ють из кили́ма пил, узя́вши ёго́́ с чотирёх ро́гів та струсну́вши.

²⁾ Земля́ в те́мряві́ така неви́разна, як розмішаний у руках ві́ск, поки́ ёго́́ не нада́вають печа́ттю.

³⁾ Ні́ч для злоді́в — де́нь, бо тільки́ в но́чі вони́ бес-пéчно робля́ть сво́є діло́.

⁴⁾ Бвре́ї думали, що на дві́ мо́ря є́ такі́ джерéла, як у крини́ці́ або́ в ставу́, и що́ мо́ре нимі́ доповня́еця́.

Чи ти обняв хоч прóсторонь земну́ю?
Скажи, бо ти все зна́вш и все ба́чив.

* * *

Які шляхі веду́ть в осéлю світа,
И де живé, де кúблиця темнóта?
Скажи, де світ гряни́чиця не тьмо́ю,
И покажи дорóги в їх госпóду.

Чи то ж би ти не знав сéго, родивши́сь
Тоді, як ще во́ни не народи́лись!

* * *

Чи ти бувáв у снiговiх комóрах?
Чи ти видáв засiки нiвнi грiду,

Що я держу́ в запáси про безбóжних,
Прихóвую про час во́ннi й ру́ини.

Де росхiднi шляхі для світу сiнця
И для вiтрiв, що по землi бу́яють?

Хто вiдчинiв вiкiнця дощовiнi
И бли́скавкам визнáчує дорóгу?

Щоб дощ ишов на зéмлю кам'яни́сту
И скрiплював безплóдну́ пустiню;¹⁾

Щоб прóсторонь вели́ка зеленiла,
Степi й лугi окрiлися красóю.

* * *

Чи в отéць у дiщину дри́бно́го,
И хто рожа́ серед засúхи рiсу?

---

¹⁾ Се Госпóдь Бог на те говорить, щоб прийняли
чоловiка и показати ёму́, що землi не про ёго створена.

Де рідниця той лід, прозїрна крїга,
Та поморозь, той їней піднебєсний?

Мов кáмінем окрїюцця потóки
И по водам постéлюцця дорóги.

* * *

Хіба се ти саджав на нєбі Квóчку
Хіба се ти заплів Волосожáра?¹⁾

Хіба се ти вивóдиш рáнню зóрю?
Хіба се ти везéш по нєбу Вóза?

Чи знáєш ти небєснї закóни,
И як вони землєю управлїють?

Чи вмїєш ти давáть поря́док хмáрам
И визивáть дрїбні дощї на зéмлю?

Чи по тво́йму велінню хóдять зóрї?
Чи до тебе вони озвúцця, як поклїчеш?

Хто дарувáв їм чоловічїй рóзум,
И сéрце їм премúдрїстю испóвнив?

Чи злїчить хто всі хмáри по під нєбом?
Чи повелáть їм проливáти вóду,

Щоб пил земнїй злипáвся, нáче тїсто
И óранка мїсїлася як глїна?

Хіба се ти даéш поживу лéву
И левенáт годúєш у пустїні,

Як у кублї лежáть вони голóдні,
Абó в кущáх чатúють на звїрїну?

---

¹⁾ Чит. вище на стр. 19.

Хто вóрону вороненя́т году́є,
Як з голоду до Бо́га вони́ крїчуть,
Тиня́ючись по пу́щі без поживи́?

Чи зна́єш ти, коли́ на скеля́х са́рна
И́ тїха лань своїх теля́ток теля́ть?
Чи ти лічїв, відко́ли вони́ тїльні,
И скїлькі днів важкі́ми їм ходїти?
Навко́лішки стано́виця звірі́на,
Кладе́ теля́ и бо́лю більш не зна́є.
Теля́та їх росту́ть собі́ в пустині́,
Росхо́дяця и ма́тері не зна́ють.

Хто ви́пустив она́гру на свобóду,
И́ зняв при́пїн на дїкого осля́ти?
Я дав є́му́ пустиню́ на пробу́ток,
Солонча́кї пода́в є́му́ на па́шу.
Не лю́бить він тїсно́ти городськóї,
И́ го́лосом погóнїча горду́є.
Пасе́ця він по непристў́пним го́рам,
И́ ку́щїки вишу́кує травї́ці.

Чи зму́сиш ти до послу́хання ту́ра?
Чи в тебе́ він при́йслах заночу́є?
Чи вóрону до є́го ти привя́жеш?
Чи пі́йде він за батї́жком у тебе́?
Чи зві́рися вели́кій є́го силі́,
И́ віддасї́ на є́го всю робо́ту?
Чи впев́нився, що впо́рає він по́ле
И́ на гумно́ перевезе́ що́ вродить?

Хто стрівусу зведів крилами бити,
И буселя переганіти бігом?¹⁾

Він кидає на зємлю свої яйця,
Щоб грідися собі в піску на вивод.

Не дба про те, що їх ногá роздавить,
Абó копит звірати полёво́го.

Дітей своїх не догляда жорстокий,
И байдужé, що мучився даремне.

Се тим, що Бог не дав ёму розсудку,
Не наділив ёго умом звіриним.

Аж ось — побіг и бже крилами вітер;
Шкодá ёго конём наздоганіти!

* * *

Чи ти се дав таку коневі силу,
И розпустів ёму хвилясту гриву;
Навчив ёго, мов сарану, скакати
И голосним лякати серце ржанням?

Він копитом копає згорда зємлю,
Проти луків він сам летить стрілою.

Смієця він на остраху и смерти,
Перед мечём наза́д не подаєця.

Дзвініть над ним сайда́к и лук мідяний,
И ратище блищать над головою.

Стене́ця він, зарже́ и жре доро́гу,²⁾
Він сам не свій, як тру́бний гук зачу́є.

¹⁾ Стрівус походить на буселя, тільки не літає, а бігає, тріпаючи крилами, да так прудко, що й конём ёго не наздогнати.

²⁾ Так швидко біжить, ніче жре доро́гу. Поети Орабські часто так висловляють бистрий біг коня.

Грімнє труба́ — го-го заржє и рвєцця ;
Оддалекї він чує бїй крїва́вий
И крик бойців, и гóлос отамáння.

Чи ти зробїв, що шу́ляк пла́вле в не́бі,
И кри́лами у віреї́ путь верста́в ?
Чи ти звелїв орло́ві підійма́тись,
На висота́х гніздó собі звивáти ?
На скє́лях він житлó собі спорóдив,
На кам'яни́х природни́х замкови́щах.
Извїдїля́ він здóбич назира́в,
В далєку даль затóплює зирни́ці.
Году́юцця є́го орля́та кро́взю.
Де в полі́ труп, там и орє́л шугáє.

И обернўвшись Госпóдь до Иова́, рече́:
Учїтелю́, чи щє́ ти не сми́рївся,
И Гóспода винїтимеш уста́ми ?

Одвїту́є Иов, и рече́:
Щò я скажу́, нїкє́мний прах и по́піл ?
Я затулю́ уста́ мої руко́ю.
Почав був я... та бїльше вже не б́уду,
У дрўгий раз я слóвом не озвўся.

И глаго́ле знов Госпóдь до Иова́ с посеред
бу́ри, и рече́:

Підпережїсь, як лічнть у похóді,
И дай одвїт на всі мої пита́ння.

Чи хочеш ти зневажити мою правду,
Вину свою перевести на мене?

Чи маєш ти правіцю як у Бóга?
Чи ти грімиш, як гóлосом озв́еся?

Вберіся ж ти у славу и величчя,
Та одягнісь у сáво й перéних,
Та запалай гнівом на нечестівих,
И поглядом смири людську гордіню.

Споглань униз — и роздавй надúтих,
Як прах розвій по вітру беззакóнних.

Позаривай у зéмлю всіх лукавих,
И смérтною на вік окрий їх тьмою.

Тоді и я прославлю твою силу,
Що ти собі запомогті умієш.

* * *

Ось бегемот¹⁾ — и він моє создáння.
Він їсть траву, ненáче від домашній.

Дивісь, якá страшна у ёго сила,
Який хребёт и чéрево потúжне!

Хвостá свогó згинає náче кéдра,
Покручені на стéгнах ёго жи́ли.

Мов мідяні стовпй, у ёго но́ги,
А ко́сті — мов товсті залізнй штáби.

Найперший він між творивом Господнім:
Господь ёму дав меч свій на послúгу.²⁾

1) Описуючи бегемота, який він єсть, поёт додаб, де-що з своєї хвантáзії, я́ко про такого звіря, що звáно в Пáлестині тільки по дивним оповідáнням.

2) Говóриця про клякй гипопотáмові.

Пасéцця він між гóрами в доли́нах.
Там круг ёго усі зві́рята гра́ють.

Лягає він по холо́днáх надві́днiх,
И в коми́шах по ба́гнах лю́бить спáти.

Чи розли́ло — не стра́шить ёго по́вiдь,
Хоч би и вся Ордáнь ли́лась на ёго.

Хто на ёго підійме́цця, застúка,
Тене́тами пiйма́є, загнузда́є?

* * *

Чи витягнеш з води́ Левнахв́ана,¹⁾
Гачко́м ёго, як ри́бу, зачепiвши?

Чи проштрикне́ш ёму́ лозо́ю нiздри?²⁾

Чи бúде він гуля́ти на припо́ні?³⁾

Чи ска́же він тобі покiрне сло́во,
Благáтима тебе́, як полони́ни?

Чи договiр с тобо́ю він поста́вить,
И зго́дицця по вiк тобі служи́ти?

Чи бúдеш ним, мов пта́шкою, гуля́тись,
На нiто́цці прив'я́жеш для дити́ни?

Чи прода́дуть гурто́м ёго риба́лки,
Подiля́цця ним лю́де Ханане́йські?⁴⁾

---

¹⁾ Так названо тут крокоділя; тільки знов хвантавія народия зробила з ёго чудо-юдо, дивовижу велику и страшiлище велюдське.

²⁾ Щоб нести́, так як ри́бу.

³⁾ Як пiймають велику ри́бу, то, зачепiвши гачко́м під жа́бра, пускають ii в во́ду на припо́ні, до прода́жи.

⁴⁾ Ханане́йці чи Хиниякíи до́вго ору́дували торго́ми; через се сло́во ханане́ць ста́ло рiвнозна́кою сло́ва купе́ць.

Чи ратищем проб'єш ти ёму пик'уру,
И го́лову проко́леш ёму о́стю?

Ось положи на ёго свою́ р'уку, —
Чи в дру́гий раз захоче́ш воюва́ти?

Так се тво́й вели́кая одва́га?
Чи спра́вді ти не вб'єш ёго́ очі́ма?

Ко́лі ж ёго́ ви боі́тесь дражні́ти,
То хто́ міні́ проті́внись по́сміє?

Ко́му се я и за́ що винува́тий?
Усе́ моє́, що́ ти під не́бом ба́чиш.

Погля́нь ище́, яка́ ёго́ буді́вля,
Яка́ снага́ и що́ в ёго́ за збу́ря!

Хто за́зирне́ під опанчу́ страшно́му,
Поді́вниця ё́му в дво́йні зу́би?

Хто б відчи́нив воро́та ёго́ пе́льки,¹⁾
И за́зирну́в, що́ там за́ страх зу́бятий?

Пиша́вця луско́ю він сво́єю,
Вона́ в ёго́ мов щит ле́жить на щі́ті.

Одна́ одну́ держа́ть, не розі́рв'у́ця,
Суці́льною коро́ю позроста́лись.

Як чхне́ страшні́й — зася́є блиска́виця,
Як по́зирне́ — мов та зоря́ засві́тить.

Из ро́та він о́го́нь черво́ний сі́пле
И і́скрами треску́чими бурха́є.

¹⁾ Знов почина́єцца сло́во про левнахва́на, яко́ про
чу́до-юдо.

Из низдер він пускає дим стовпами,
Мов той казан на холоді парує.

Дихне — н жар мов міхом роздуває,
И поломъя из гóрла ёму ллєця.

Страшєнная в ёго шийцї сїла,
А перед ним нїмїй лїтає пострах.

Твердє в ёго сутугувате м'ясо,
Як óливо злилось, не здвигнєця.

Мов кам'яне у грúдях ёго сєрце,
Шорсткє мїцнє, ненáче спїдне жóрно.¹⁾

Підіймеця — н де одвага вáша?
Втїаєте небзирь помертвївши.

А нї з мечєм, нї з рáтищем булатним,
Нї з стрїлами, нї з пáнцирем до ёго.

Ламáє він залїзо, мов солóму,
И мїдь ёму — що дєрево потрúхле.

Не побїжить від лúка він тугóго,
И прáцею ёго не залькáєш.

Ощїп ёму — ненáче хворостїна,
Смїєця він над спїсом довгоключим.

По чєреву у ёго черепїця,
У бáгницї лежить він боронóю.

Кругóm ёго кипїть водá булькóче,
Він пáхощї из мóря випускає.²⁾

За ним идє мїжá нскрїста пїни,
Що ти б сказáв — посївила безóдня.

¹⁾ Спїдне жóрно робїлось из твердóго кáменю.

²⁾ Крокодїл випускає з сєбе зáпах мýскусу.

Нема́ ёму́ на всёму́ світі па́на:
Созда́всь на те, щоб не бо́явсь нічо́го.
Він дівни́ця на все висо́ке зго́рда:
Се ца́рь всёго́ звір'я́ и риботво́ру.

~~~~~  
Одвітува́в Иов Господе́ві, и рече́:

Я відаю, ти в світі всемо́гутній:
Що́ зду́маєш — ніщо́ тебе́ не впи́нить.
Хто зва́жниця озва́тись про́ти Бо́га?¹⁾
Я говорі́в безу́мно, без нау́ки,
Про́ ті дива́, що не сяга́в ро́зум.
„Послу́хай же, я бу́ду говорі́ти,
И дай одві́т на всі мо́ї пита́ння.“²⁾
Про́ тебе́ я бувало́ тількі чу́ю,
Тепе́р же я вбача́в тебе́ очі́ма.
Тим ка́юся, від сло́ва відступа́юсь,
И па́даю у прах перед тобо́ю.

~~~~~  
Оберну́вши таке́ сло́во до Иова́, рече́ Госпо́дь
до Блхва́за Теманського: „Прогні́вївсь я на тебе́
и на дво́х при́ятелів твої́х, бо ви не говорі́ли про
мене́ щі́ро, так як мій раб Иов. Иді́ть же візьмі́ть
сім тели́ць и сім барани́в, по́тім верні́тесь до раба́
мого́ Иова́ и принесі́ть їх на же́ртву. Иов, мій
раб, помобли́ця за вас, и, за-дли́ ёго́, не покара́ю
я вас за безу́мство ва́ше; бо ви не говорі́ли про
мене́ щі́ро, так як мій раб Иов.“

¹⁾ Иов, стрі́воживши́сь страши́м Госпо́днім до́кором,
промовля́ слова́ Бо́жі, що ще грі́мля́ть у ёго́ в уша́х. Зля́-
кавши́сь, він розгуби́в тут усі свої́ думки.

²⁾ Знов промовля́ Бо́жі слова́, не пам'ята́ючи в вели́-
ко́ї трі́вбї, що ёму́ ка́зати.

Одійшли тоді Блхвас Теманський, та Валдад Савхейський, та Сахвар Мивейський, и вчинили, як повелів їм Господь, и прийняв Господь Ивову молитву.

И, щоб нагородити Иова за те, що він моливсь за своїх приятелів, вернув йому Господь прежні достатки, и дав йому вдвоє проти того, що він мав. Тоді всі брати його, всі його сестри, всі ті що перше з ним знались, поприходили до його и їли хліб у його в домі, уболювали над ним и розважали його в тих злигоднях, що Господь наслав був на його, и кожен з них подарував йому по кеситі¹⁾ и по золотій каблуці.

И благословив Господь останні часи Иовові ще більш, ніж його перші часи, и мав він чотирнайцять тисяч овець, шість тисяч верблюдів, тисячу пар волів и тисячу ослиць.

И мав він сім синів и три дочки, и назвав перву Єміна, а другу Кассія, а третю Керемганух **И** у всій тій землі не було таких гарних дівчат, як Ивові дочки, и дав їм батько їх наслідки між їх братами.

И жив Иов після сего сто sóрок років, и вбачав своїх синів и синів синів своїх аж до четвертого народу.

И вмер Иов старім, нажившись уволію на світі.

---

1) Мовста патриархальних часів.

550

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES

0038550334

DATE DUE

DEC 05 2002

REC'D MIL JAN 13 2003

AP 300237

